

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6170 / (0 5) 209 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

Tyrimas
25/03

**SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO IR SOCIALINIO BŪSTO NUOMOS
TEISINIS REGLAMENTAVIMAS BEI VYKDYMAS**

Tyrimo autoriai:

Aistė Griškonytė-Jasinskė

Tyrimų skyriaus patarėja

Tel. (0 5) 209 6182, el. p. aiste.giskonyte@lrs.lt

Vidmantas Punelis

Tyrimų skyriaus vyresnysis patarėjas

Tel. (0 5) 209 6186, el. p. vidmantas.punelis@lrs.lt

2025-12-30

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2025

TURINYS

IVADAS	3
1. TEISINIS REGLAMENTAVIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOJE	5
2. ESAMOS SISTEMOS LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE VERTINIMAS	12
2.1. Alytaus m. savivaldybė	15
2.2. Kauno m. savivaldybė	17
2.3. Klaipėdos m. savivaldybė	21
2.4. Marijampolės savivaldybė	22
2.5. Panevėžio m. savivaldybė	25
2.6. Šiaulių m. savivaldybė	27
2.7. Tauragės r. savivaldybė	29
2.8. Telšių r. savivaldybė	33
2.9. Utenos r. savivaldybė	36
2.10. Vilniaus m. savivaldybė	38
3. ES VALSTYBIŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ORGANIZAVIMO MODELIŲ BRUOŽAI	43
IŠVADOS	48

IVADAS

Šiame tyrime analizuojamas kompleksinių paslaugų teikimo socialiai pažeidžiamiems asmenims ir socialinio būsto prieinamumo teisinis reglamentavimas bei praktinis įgyvendinimas Lietuvoje. Taip pat apžvelgiami kai kurių kitų Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių socialinių paslaugų teikimo modeliai ir gerosios praktikos pavyzdžiai.

Darbe analizuojamas teisinis reguliavimas, įvertinant kompleksinių socialinių paslaugų teikimą, socialinio būsto nuomos vykdymą, savivaldybių bei valstybės kompetencijų pasidalijimą. Siekiant įvertinti Lietuvos savivaldybių praktiką organizuojant kompleksinių paslaugų teikimą ir administruojant socialinį būstą, atliktas esamos situacijos atrinktoje savivaldybėje tyrimas (iš viso 10 atvejų).

Socialinės apsaugos srityje reikia įveikti daug iššūkių tam, kad būtų užtikrintas orus ir visavertis kiekvieno gyvenimas bei socialinis saugumas. Vis dar yra daug žmonių, kurie negali sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje ir savarankiškai veikti kasdieniame gyvenime, patiria galimybes ribojančių sveikatos sunkumų, nepasinaudoja teikiamomis socialinėmis paslaugomis kaip įrankiu, padedančiu spręsti atsiradusias problemas. Galima būtų išskirti tokius gyventojų socialinių paslaugų poreikius lemiančius veiksnius kaip: **visuomenės senėjimas, nedarbas, negalia, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas** ir kt.¹ Socialinių paslaugų poreikis ypač auga senyvo amžiaus asmenų grupėse, kas yra problema bendros **demografinės situacijos Lietuvoje** kontekste.

Socialinėmis paslaugomis, teikiamomis pagal Lietuvoje galiojantį teisinį reglamentavimą, siekiama tiek užkirsti kelią socialinių problemų asmeniui, šeimai ar bendruomenei atsiradimui, tiek suteikti pagalbą asmeniui (šeimai) situacijose, kai dėl vieno ar kitų priežasčių jau pasireiškia asmens gebėjimų savarankiškai pasirūpinti asmeniniu ir šeimos gyvenimu bei palaikyti ryšius su visuomene stoka. Socialinės paslaugos gali būti *prevencinės* (orientuotos į asmens (šeimos) gebėjimo savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu stiprinimą, bendruomenės socialinio aktyvumo ir socialinės įtraukties skatinimą, smens (šeimos) įgūdžių, siekiant ateityje išvengti galimų socialinių problemų atsiradimo, ugdymą); *bendrosios* (orientuotos į pagalbą gaunančio subjekto gebėjimų kompleksivimą atskiromis paslaugomis be nuolatinės specialisto pagalbos); *specialiosios* (orientuotos į situacijas, kai prevencinių ir (ar) bendrųjų socialinių paslaugų jau nepakanka).

Socialinės paslaugos iš esmės planuojamos ir organizuojamos pagal šias gyventojų grupes:

- suaugę socialinę riziką patiriantys asmenys;
- socialinę riziką patiriančios šeimos ir vaikai, likę be tėvų globos, vaikai su negalia;
- suaugę asmenys su negalia, senyvo amžiaus asmenys.

Besikeičiantis teisingis reglamentavimas ir siekis kuo labiau atliepti visuomenės poreikius, iš anksto numatyti galimas rizikas išplečia galimų paslaugų teikėjų ratą, kartu sukuria **fragmentaciją socialinių paslaugų teikimo rinkoje**. Ypač tai susiję su besikeičiančia situacija rinkoje, kai vis daugiau socialinių paslaugų teikia ne savivaldybės, valstybės institucijoms pavaldžios biudžetinės įstaigos, o viešųjų pirkimų būdu, per projektinę veiklą į šį sektorių ateinančios nevyriausybinių organizacijos (toliau – NVO), viešosios įstaigos (toliau – VŠĮ), kt. Didėjantis rinkos dalyvių skaičius reikalauja **efektyvesnės kontrolės, priežiūros**, taip pat veiksmų **koordinavimo**, siekiant užtikrinti kokybiškas paslaugas visoms socialiai pažeidžiamų asmenų grupėms.

Šio **tyrimo tikslas** – išanalizuoti socialinių paslaugų ir socialinio būsto nuomos teisinį reglamentavimą Lietuvoje ir Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėse narėse ir apžvelgti praktinį įgyvendinimą Lietuvos savivaldybėse. **Toliau šiame darbe pateikiama:**

1. Lietuvos teisinio reglamentavimo analizė socialinių paslaugų teikimo ir socialinio būsto nuomos srityse, įskaitant teisės normas, nustatančias savivaldybių bei valstybės kompetencijų pasidalijimą.

2. Esamos situacijos Lietuvos savivaldybėse (Alytaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Marijampolės, Panevėžio m., Šiaulių m., Tauragės r., Telšių r., Utenos r., Vilniaus m.) **vertinimas**,

¹ Vilniaus miesto savivaldybės 2024 metų socialinių paslaugų planas:

<https://vilnius.lt/rest/assets/32418b31-d416-4841-bd75-f0e5667a8a0d>

siekiant nustatyti savivaldybių praktiką organizuojant socialinių paslaugų teikimą visoms socialiai pažeidžiamų asmenų grupėms ir nuomojant socialinį būstą. **LR Seimo kanceliarijos Tyrimų skyrius 2025 m. lapkritį–gruodį atliko savivaldybių tyrimą**, taikant apklausos metodą. Empiriniai duomenys leidžia apžvelgti bendrą situaciją Lietuvos savivaldybėse, palyginti taikomas praktikas, įvertinti fragmentacijos, procesų koordinacijos ir išteklių (finansinių ir žmogiškųjų) tendencijas.

3. ES valstybių narių socialinių paslaugų organizavimo modelių bruožai: apžvelgiamas Austrijos, Belgijos, Prancūzijos, Vokietijos teisinis reglamentavimas, detaliau nagrinėjamas Suomijos socialinių paslaugų teikimo modelis ir jo reforma (pokyčiai nuo 2023 m.).

1. TEISINIS REGLAMENTAVIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOJE

Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją² (52 str.), valstybė laiduoja piliečių teisę gauti socialinę paramą įstatymų numatytais atvejais³. Socialinių paslaugų sritį reglamentuoja Socialinių paslaugų įstatymas⁴ (SPI), jo nuostatos detalizuoja įvairūs įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai. Socialinio būsto nuoma vykdoma pagal Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymą⁵ (PBII).

Socialinių paslaugų samprata, jų tikslai, kai kurie socialinių paslaugų teikimo principai

SPI 3 straipsnyje nurodyta, kad socialinėmis paslaugomis:

- siekiama socialinių problemų ir (ar) socialinės rizikos asmeniui (šeimai) ir (ar) bendruomenei atsiradimo prevencijos;
- suteikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, negalios, socialinės rizikos, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam (neturinčiai) gebėjimų (jų neturėjusiam arba jų turėjusiam, bet praradusiam) ar galimybių savarankiškai rūpintis savo (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

Taigi, socialinių paslaugų tikslas – padėti asmeniui (šeimai) ir (ar) bendruomenei išvengti socialinių problemų ir (ar) socialinės rizikos atsiradimo, sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ir (ar) stiprinti gebėjimus savarankiškai spręsti socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, didinti jų socialinę įtrauktį.

Pagal SPI 4 straipsnį, socialinės paslaugos teikiamos vadovaujantis, *inter alia*, kompleksiskumo principu – socialinių paslaugų teikimas asmeniui derinamas su socialinių paslaugų teikimu jo šeimai. Be kita ko, turi būti laikomasi ir visapusiškumo principo – socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos derinant jas su pinigine socialine parama, vaiko teisių apsauga, užimtumu, sveikatos priežiūra, švietimu ir ugdymu, socialinio būsto suteikimu, kitomis priemonėmis, padedančiomis patenkinti individualiuosius pagalbos poreikius (būsto pritaikymu asmeniui su negalia, aprūpinimu techninės pagalbos priemonėmis, asmenine pagalba ar kita asmeniui reikalinga pagalba).

Socialinių paslaugų rūšys

Pagal SPI 7 straipsnį, socialinės paslaugos yra prevencinės, bendrosios ir specialiosios. Socialinės apsaugos ir darbo ministras tvirtina socialinių paslaugų katalogą⁶.

Prevenčinės socialinės paslaugos teikiamos visiems asmenims (šeimoms) ir (ar) bendruomenėms, siekiantiems (siekiančioms) stiprinti asmens (šeimos) gebėjimą savarankiškai rūpintis savo (šeimos) gyvenimu, skatinti asmens (šeimos) dalyvavimą visuomenės gyvenime, bendruomenės socialinį aktyvumą ir socialinę įtrauktį, taip pat gilinti asmens (šeimos) žinias ir ugdyti įgūdžius, kad ateityje būtų išvengta galimų socialinių problemų ir socialinės rizikos atsiradimo. Prevenčinėms socialinėms paslaugoms priskiriamos potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieškos paslauga, kompleksinės paslaugos šeimai, darbas su bendruomene, informavimo,

² Lietuvos Respublikos Konstitucija: <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija20220522.htm>

³ Šią konstitucinę nuostatą derėtų suprasti plačiau nei vien įstatymuose vartojamos socialinės paramos sampratos, siejamos iš esmės su piniginėmis išmokomis, kontekste. Konstitucinis Teismas, interpretuodamas Konstitucijos 52 straipsnio nuostatas, yra nurodęs, kad pagal Konstituciją, valstybė, kaip visos visuomenės organizacija, turi priedermę rūpintis savo nariais senatvės, invalidumo, nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais Konstitucijoje bei įstatymuose numatytais atvejais.

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. lapkričio 25 d. nutarimas:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.194331?jfwid=1lgm65aal>

⁴ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.91609F53E29E/asr>

⁵ Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e944ee00600111e4bad5c03f56793630/asr>

⁶ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo (2006 m. balandžio 5 d. Nr. A1-93):

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.274453/asr>

sociokultūrinės ir kitos socialinių paslaugų kataloge numatytos paslaugos. Socialinės apsaugos ir darbo ministras nustato prevencinių socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo tvarką⁷ (SPĮ 8 str.).

Bendrosios socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), kurio gebėjimai savarankiškai rūpintis savo (šėimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime gali būti ugdomi ar kompensuojami atskiromis, be nuolatinės specialistų pagalbos teikiamomis paslaugomis. Bendrosioms socialinėms paslaugoms priskiriamos konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, transporto organizavimo, maitinimo organizavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne ir kitos paslaugos, numatytos socialinių paslaugų kataloge (SPĮ 9 str.).

Specialiosios socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), kurio (kurios) gebėjimams savarankiškai rūpintis savo (šėimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime ugdyti ar jiems kompensuoti prevencinių ir (ar) bendrųjų socialinių paslaugų neužtenka. Specialiosioms socialinėms paslaugoms priskiriamos socialinė priežiūra (pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo, vaikų dienos socialinės priežiūros, socialinės priežiūros šėimoms, laikino apnakvindinimo, socialinės reabilitacijos asmenims su negalia bendruomenėje, socialinių dirbtuvių, psichologinės ir socialinės reabilitacijos vaikams bendruomenėje ir kitos paslaugos, numatytos socialinių paslaugų kataloge), socialinė globa (dienos, trumpalaikė ir ilgalaikė), laikino atokvėpio paslauga (SPĮ 10 str.).

Tam tikrais atvejais bendrosios socialinės paslaugos ir socialinė priežiūra asmeniui (šeimai) gali būti organizuojamos pinigais, tai yra, mokant vaikus globojančiai šėimai, šėimynai, budintiems globotojams ar nuolatiniams globotojams per globos centrą arba asmeniui (šeimai) piniginę išmoką – pagalbos pinigus⁸ (SPĮ 11 str.).

Socialinių paslaugų valdymas

Pagal SPĮ 12 straipsnį, pagrindinės socialinių paslaugų valdymo institucijos yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM), savivaldybės institucijos ir savivaldybės administracija, Socialinių paslaugų priežiūros departamentas (SPPD) prie SADM.

SADM pavesta formuoti socialinių paslaugų politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą. SADM, be kita ko, teikia pasiūlymus Vyriausybei dėl valstybės socialinių paslaugų sistemos ir socialinio darbo vystymo kryptių, socialinių paslaugų politikos valdymo tobulinimo bei finansavimo; teikia savivaldybių institucijoms siūlymus dėl socialinių paslaugų planavimo, jų teikimo organizavimo; dalyvauja rengiant Nacionalinį pažangos planą, kuriame nustatomi strateginiai socialinių paslaugų politikos tikslai ir (ar) uždaviniai, rengia nacionalines plėtos programas, kuriomis įgyvendinami šios politikos pažangos uždaviniai, ir teikia jas Vyriausybei tvirtinti, numato priemones šiems uždaviniams įgyvendinti, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą (SPĮ 13 str.).

Savivaldybės institucijos atsako už socialinių paslaugų teikimo savivaldybės gyventojams užtikrinimą planuodamos socialines paslaugas, organizuodamos jų teikimą, vertindamos prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugos kokybę. Šiame kontekste atskiros savivaldybės institucijos turi savitas funkcijas. Pavyzdžiui, savivaldybės taryba vykdo su socialinių paslaugų planavimu ir jų teikimui reikalingų lėšų skyrimu susijusias funkcijas, steigia/likviduoja socialinių paslaugų įstaigas bei skiria joms finansavimą ir kt. Savivaldybės meras organizuoja socialinių paslaugų rūšių pagal gyventojų poreikius ir jų teikimo masto prognozavimą, organizuoja socialinių paslaugų finansavimo poreikio vertinimą, savivaldybės socialinių paslaugų priemonių rengimą bei įgyvendinimą ir kt. Savivaldybės administracija, be kita

⁷ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Dėl Prevencinių socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo (2022 m. lapkričio 23 d. Nr. A1-776): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/77e9f7b16b6e11ed8a47de53ff967b64/asr>

⁸ Pagalbos pinigų dydžio nustatymas ir jų mokėjimas reglamentuojamas socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintame apraše.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Dėl Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo (2024 m. birželio 11 d. Nr. A1-397):

https://www.e-tar.lt/rs/actualEdition/TAR.91609F53E29E/bpZvGQNucm/format/ISO_PDF/

ko, pagal nustatytą poreikį skiria socialines paslaugas asmeniui (šeimai), vertina asmens (šeimos) finansines galimybes ir nustato asmens (šeimos) mokėjimo už socialines paslaugas dydį, per viešuosius pirkimus perka socialines paslaugas savivaldybės teritorijos gyventojams, informuoja SADM ir gyventojus apie savivaldybės teritorijoje teikiamas socialines paslaugas (SPĮ 14 str.).

SPPD teikia metodinę pagalbą socialinės globos įstaigoms ir savivaldybėms, formuoja bendrą socialinės globos normų taikymo praktiką ir vertina socialinės globos kokybę, vykdo licencijavimą ir prižiūri, kaip laikomasi licencijuojamos veiklos sąlygų, prižiūri kaip laikomasi asmens (šeimos) socialinių paslaugų, kurios finansuojamos iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, skyrimo bei teikimo tvarkos ir kt. (SPĮ 15 str.).

Socialinių paslaugų skyrimas ir teikimas

Dėl socialinių paslaugų, kurios finansuojamos iš savivaldybės biudžeto lėšų ar iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams⁹, skyrimo asmuo (vienas iš suaugusių šeimos narių) ar jo globėjas, rūpintojas, aprūpintojas savivaldybės mero nustatyta tvarka rašytiniu prašymu kreipiasi į asmens (šeimos) gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją ar socialinių paslaugų įstaigą. Klausimas dėl socialinių paslaugų skyrimo svarstomas ir be minėto prašymo, jeigu atitinkamą informaciją pateikia bendruomenės nariai, kiti suinteresuoti asmenys ar įstaigų (švietimo, sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų įstaigų, policijos ir kt.) darbuotojai (SPĮ 17 str.).

Asmens socialinių paslaugų poreikis¹⁰, nustatomas individualiai pagal asmens savarankiškumą bei galimybes jį ugdyti ar kompensuoti jo interesus ir poreikius atitinkančiomis socialinėmis paslaugomis. Šeimos socialinių paslaugų poreikis nustatomas kompleksiškai vertinant šeimos narių gebėjimus, galimybes ir motyvaciją spręsti šeimos socialines problemas, palaikyti ryšius su visuomene bei galimybes tai ugdyti ar kompensuoti šeimos interesus ir poreikius atitinkančiomis bendrosiomis socialinėmis paslaugomis, socialine priežiūra, laikino atokvėpio paslauga. Asmeniui (šeimai) vienu metu gali būti nustatytas kelių rūšių ir (ar) kelių netapataus pobūdžio socialinių paslaugų poreikis. Asmens (šeimos), pageidaujančio (pageidaujančios) gauti socialines paslaugas, poreikį nustato socialiniai darbuotojai ir (ar) savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai ar socialiniams darbuotojams taikomus išsilavinimo reikalavimus¹¹ atitinkantys darbuotojai, paskirti savivaldybės mero nustatyta tvarka. Sprendimus dėl socialinių paslaugų asmeniui (šeimai) skyrimo priima savivaldybių administracijos (SPĮ 18–19 str.). Socialinės apsaugos ir darbo ministras detaliau reglamentuoja socialinių paslaugų skyrimo tvarką¹².

SPĮ 21 straipsnyje apibrėžiami socialinių paslaugų teikėjai.

Prevenčines ir bendrąsias socialines paslaugas teikia socialinių paslaugų įstaigos. Pavyzdžiui, socialinių paslaugų įstaigos – Bendruomeniniai šeimos namai, kurie veikia visose savivaldybėse, teikia kompleksines paslaugas šeimai (SPĮ 25 str.).

Socialinę priežiūrą ir laikino atokvėpio paslaugą teikia socialinių paslaugų įstaigos ir socialines paslaugas teikiantys fiziniai asmenys, atitinkantys socialinių paslaugų srities darbuotojams taikomus išsilavinimo ir (ar) kvalifikacijos, profesinės kompetencijos tobulinimo reikalavimus. Tokie fiziniai asmenys, teikdami socialines paslaugas vykdo individualią veiklą. Socialinė priežiūra, laikino atokvėpio paslauga yra akredituojamos socialinės paslaugos. Teisė teikti akredituotas socialines paslaugas suteikiama jas teikti pageidaujančiam paslaugų teikėjui (įstaigai ar fiziniam asmeniui), jeigu jis atitinka tam tikrus reikalavimus (turi tam tinkamas patalpas, užtikrina reikiamą darbuotojų kvalifikaciją, atitinka tam tikrus personalo struktūros reikalavimus ir kt.). Sprendimą dėl teisės teikti akredituotas socialines paslaugas suteikimo priima savivaldybės meras arba jo įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius (SPĮ 33 str.).

⁹ Išskyrus globos centrų teikiamas socialines paslaugas, prevencines socialines paslaugas.

¹⁰ išskyrus globos centrų teikiamas socialines paslaugas, prevencines socialines paslaugas, laikino atokvėpio paslaugą.

¹¹ Žr. SPĮ 26 straipsnio 6 dalį.

¹² Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Dėl Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo, skyrimo ir organizavimo tvarkos aprašo, Senyvo amžiaus asmens bei suaugusio asmens su negalia socialinės globos poreikio nustatymo metodikos ir Socialinės globos poreikio vaikui su negalia nustatymo metodikos patvirtinimo (2006 m. balandžio 5 d. Nr. A1-94): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.274454/asr>

Socialinę globą (tiek institucinę, tiek asmens namuose) teikia socialinės globos įstaigos, turinčios atitinkamą licenciją. Atsižvelgiant į teikiamos socialinės globos trukmę, teikimo vietą ir socialinės globos gavėjų grupę, išduodamos įvairių rūšių specializuotos licencijos (pavyzdžiui, institucinės socialinės globos (ilgalaikės, trumpalaikės) suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims arba socialinės globos vaikams su negalia, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims namuose). Licencija išduodama socialinės globos įstaigai, kuri atitinka tam tikrus reikalavimus (turi tinkamas socialinei globai teikti patalpas, įstaigos vadovas atitinka SPI nustatytus reikalavimus¹³, įstaiga turi nustatytas asmeninės apsaugos ir kt. priemones, įstaiga nėra praeityje (per 1 metus) netinkamai naudojusi licencijos ar neteisėtai veikusi be licencijos). Sprendimą dėl licencijos išdavimo priima SPPD (SPI 30–31 str.).

Mokėjimas už socialines paslaugas

SPI 35 straipsnyje nurodyta, kad mokėjimo už socialines paslaugas dydis nustatomas atsižvelgiant į socialinių paslaugų, teikiamų asmeniui (šeimai), rūšį, į asmens (šeimos) pajamas, turtą, įvertinus asmens (šeimos) finansines galimybes. Be to, mokėjimo už socialines paslaugas dydis negali viršyti asmeniui (šeimai) teikiamų socialinių paslaugų išlaidų dydžio. Asmeniui (šeimai), gaunančiam socialinę pašalpą, arba asmeniui (šeimai), kurio pajamos (vidutinės šeimos pajamos, tenkančios vienam asmeniui) yra mažesnės kaip 2 valstybės remiamų pajamų (VRP) dydžiai¹⁴, transporto organizavimo, maitinimo organizavimo paslaugos ir socialinė priežiūra teikiamos nemokamai¹⁵. Savivaldybės tarybos gali nustatyti ir kitus atleidimo nuo mokėjimo už socialines paslaugas ar jo sumažinimo atvejus. Atskaičius nustatytą asmens (šeimos) mokėjimo už transporto organizavimo, maitinimo organizavimo paslaugas ir (ar) socialinę priežiūrą dalį, asmens mėnesio pajamos (vidutinės šeimos pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui per mėnesį) negali likti mažesnės kaip 2 VRP dydžiai¹⁶.

Asmens (šeimos) mokėjimo už socialines paslaugas dydis nustatomas vadovaujantis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamu mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašu¹⁷. Savivaldybių tarybos, besivadovaudamos šiuo aprašu, turi patvirtinti vietos aprašus, kuriuose nustatomi mokėjimo už socialines paslaugas dydžiai, atleidimo nuo mokėjimo sąlygos ir atvejai, pagalbos pinigų mokėjimo savivaldybės gyventojams atvejai, finansinių galimybių vertinimo ir kitos sąlygos.

SPI 37 straipsnyje nurodyta, kad prevencinės socialinės paslaugos ir bendrosios socialinės paslaugos (išskyrus transporto organizavimo ir maitinimo organizavimo paslaugas), kurios finansuojamos iš savivaldybės biudžeto lėšų ar iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams arba iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, teikiamos nemokamai.

Mokėjimo už specialiąsias socialines paslaugas dydis nustatomas pagal SPI 38 straipsnį. Jame nurodyta, kad kai kurios socialinės priežiūros paslaugos, finansuojamos iš savivaldybės biudžeto lėšų ar iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams arba iš ES struktūrinių fondų lėšų, teikiamos nemokamai (pavyzdžiui, socialinės reabilitacijos asmenims su negalia bendruomenėje paslaugos, vaikų dienos socialinė priežiūra, socialinė priežiūra šeimoms, pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems ir nuolatiniais globotojams, įtėviams ir šeimynų dalyviams ar

¹³ Pagal SPI 22 straipsnį, socialinių paslaugų vadovas privalo turėti aukštojo mokslo kvalifikaciją ir tobulinti profesinę kompetenciją. Jam taip pat taikomas nepriekaištingos reputacijos reikalavimas pagal Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas.

¹⁴ VRP dydis 2025 m. sudaro 221 eurą (per mėnesį).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 5 d. nutarimo Nr. 1206 „Dėl socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių dydžių patvirtinimo“ pakeitimo (2024 m. gruodžio 30 d. Nr. 1095): <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a1aaa5b2c6aa11efa5ddd96c482819f5>

¹⁵ Išskyrus suaugusius asmenis, gyvenančius socialinių paslaugų įstaigoje, ir asmenis, gaunančius individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją pagal LR Tikslinių kompensacijų įstatymą.

¹⁶ 0,8 VRP dydžio suaugusio asmens, gyvenančio socialinių paslaugų įstaigoje, atveju.

¹⁷ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Dėl Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo (2024 m. birželio 11 d. Nr. A1-397):

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/7d26ce02282911efb121d2fe3a0eff27>

besirengiantiesiems jais tapti, intensyvi krizių įveikimo pagalba). Taip pat nemokamai teikiama socialinė globa likusiam be tėvų globos vaikui ir socialinę riziką patiriančiam vaikui. Mokėjimo už kitas specialiąsias socialines paslaugas, kurios nėra teikiamos nemokamai, dydis nustatomas kaip tam tikra asmens (šeimos) pajamų dalis (dažniausiai 20–80 proc.), o asmenims, gaunantiems individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, mokamą pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą¹⁸ – kaip tam tikra šios kompensacijos dalis (40–100 proc.).

Socialinių paslaugų finansavimas

Socialinės paslaugos finansuojamos iš valstybės, savivaldybių biudžetų lėšų, socialinių paslaugų įstaigų lėšų, ES struktūrinių fondų, užsienio fondų, paramos (aukų), asmens (šeimos) mokėjimų už socialines paslaugas ir kitų lėšų. Valstybės ir savivaldybių biudžetuose turi būti numatytos lėšos, reikalingos socialinėms paslaugoms teikti, socialinių paslaugų programoms ir projektams įgyvendinti, investicijoms į socialinių paslaugų plėtrą finansuoti. Savivaldybės taryba gali nustatyti maksimalų socialinių paslaugų išlaidų finansavimo savivaldybės teritorijos gyventojams dydį (SPI 41 str.).

SPI 42 straipsnyje nustatyti skirtingų socialinių paslaugų rūšių finansavimo šaltiniai.

Preveninės socialinės paslaugos, išskyrus kompleksines paslaugas šeimai, atvirąjį darbą su jaunimu ir mobilųjį darbą su jaunimu, finansuojamos iš savivaldybių biudžetų lėšų. Kompleksinės paslaugos šeimai, jų organizavimas ir teikimas, atvirasis darbas su jaunimu, mobilusis darbas su jaunimu finansuojami iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų ir (ar) valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, ir (ar) savivaldybių biudžetų lėšų.

Bendrosios socialinės paslaugos, išskyrus darbą su jaunimu gatvėje, finansuojamos iš savivaldybės biudžeto lėšų. Darbas su jaunimu gatvėje finansuojamas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų ir (ar) valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, ir (ar) savivaldybių biudžetų lėšų.

Specialiosios socialinės paslaugos:

- socialinė priežiūra, išskyrus socialinę priežiūrą šeimoms, vaikų dienos socialinę priežiūrą, socialinę reabilitaciją asmenims su negalia bendruomenėje, socialinių dirbtuvių paslaugas, finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų. Socialinė priežiūra šeimoms, vaikų dienos socialinė priežiūra, socialinė reabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje finansuojamos iš savivaldybės biudžeto lėšų ir iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams. Socialinių dirbtuvių paslaugos finansuojamos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų ir iš savivaldybių biudžetų lėšų;

- laikino atokvėpio paslauga finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų ir iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams;

- socialinė globa senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia, vaikams su negalia (išskyrus asmenis su sunkia negalia), socialinę riziką patiriantiems vaikams, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų. Socialinė globa asmenims su sunkia negalia finansuojama iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams;

- socialinė globa likusiems be tėvų globos vaikams finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų ir iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų globos (rūpybos) išmokai pagal Išmokų vaikams įstatymą¹⁹ mokėti. Institucinė socialinė globa iš užsienio valstybių, kurias ištiko humanitarinė krizė, atvykusiems nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams ar likusiems be tėvų globos vaikams finansuojama iš valstybės biudžeto lėšų, skiriamų socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, ir iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų globos (rūpybos) išmokai pagal Išmokų vaikams įstatymą mokėti;

- vaikų priežiūra ar globa (rūpyba) vaikus globojančioje šeimoje, pas budintį globotoją ar nuolatinį globotoją, taip pat globos centro vykdoma vaikų globa (rūpyba) ir kitos socialinės

¹⁸ Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymas:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/678d3c3244fe11e68f45bcf65e0a17ee/asr>

¹⁹ Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.1DEDD43B92AE/asr>

paslaugos finansuojamos iš savivaldybių biudžetų lėšų ir iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų išmokoms vaikams, o jeigu vaikams nustatyta nuolatinė ar laikinoji globa (rūpyba), – ir iš lėšų, skirtų vaikų globos (rūpybos) išmokoms, globos (rūpybos) tiksliniams priedams pagal Išmokų vaikams įstatymą mokėti.

Detaliau skirtingų rūšių socialinių paslaugų finansavimą reglamentuoja LR socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtinta metodika²⁰.

Socialinio būsto nuoma

Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo (PBĮĮ) 2 straipsnyje nurodyta, kad socialinis būstas yra savivaldybei nuosavybės teise priklausantis ar iš fizinių ar juridinių asmenų išsinuomotas būstas, įtrauktas į savivaldybės socialinio būsto fondo sąrašą, kuris yra savivaldybės būsto fondo sąrašo dalis (socialiniam būstui nepriskiriami bendrabučiai, nakvynės namai, tarnybinės gyvenamosios patalpos, socialinių paslaugų įstaigos gyvenamosios patalpos, savivaldybės būstai, kurie nuomojami ne socialinio būsto nuomos sąlygomis).

Pagal PBĮĮ 9 straipsnį, teisę į socialinio būsto nuomą turi asmenys ir šeimos, kurie atitinka šiuos reikalavimus:

1) Gyventojų turto deklaravimo įstatyme²¹ nustatyta tvarka deklaravo turtą ir gautas pajamas, o deklarauto turto vertė ir pajamos neviršija PBĮĮ 11 straipsnio 3 dalyje nustatytų pajamų ir turto dydžių²²;

2) neturi Lietuvos Respublikos teritorijoje nuosavybės teise būsto arba nuosavybės teise turimas būstas, Nekilnojamojo turto kadastro duomenimis, yra fiziškai nusidėvėjęs daugiau kaip 60 procentų, arba nuosavybės teise turimo būsto naudingasis plotas (visų Lietuvos Respublikoje nuosavybės teise turimų būstų naudingųjų plotų suma), tenkantis vienam asmeniui ar šeimos nariui, yra mažesnis kaip 10 kvadratinų metrų (14 kvadratinų metrų, jeigu šeimoje yra neįgalusis arba asmuo, sergantis sunkia lėtinės ligos, įrašytos į Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą sąrašą, forma).

Teisę į socialinio būsto nuomos sąlygų pagerinimą turi asmenys ir šeimos, gyvenantys savivaldybės išnuomotame socialiniame būste, jeigu jiems išnuomoto socialinio būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam šeimos nariui, yra mažesnis kaip 10 kvadratinų metrų (14 kvadratinų metrų, jeigu šeimoje yra neįgalusis arba asmuo, sergantis sunkia lėtinės ligos forma) arba jeigu jie turi teisę į socialinio būsto nuomos sąlygų pagerinimą pagal PBĮĮ 15 straipsnyje nustatytus socialinio būsto naudingojo ploto normatyvus²³, arba jeigu asmuo ar šeimos narys tampa

²⁰ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Dėl Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo (2024 m. birželio 25 d. Nr. A1-426):

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b56e0711332811efb121d2fe3a0eff27/asr>

²¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D4A66ACB9F97/asr>

²² Deklarauto turto vertė ir pajamos neturi viršyti tam tikros sumos, išreikštos valstybės remiamų paramų dydžiais. Minėtos ribinės sumos skiriasi priklausomai nuo šeimos sudėties ir vietovės, kur ji gyvena. Pavyzdžiui, dviejų ar trijų asmenų šeima, gyvenanti Vilniaus miesto ar rajono, Kauno miesto ar rajono, Klaipėdos miesto ar rajono, Palangos miesto ar Neringos savivaldybėje, turi teisę į socialinio būsto nuomą, jeigu jos grynosios metinės pajamos neviršija 91 VRP dydžio ir turtas – 168 VRP dydžių; tokios šeimos, gyvenančios kitoje savivaldybėje, grynosios metinės pajamos neuri viršyti 80 VRP dydžių ir turtas – 112 VRP dydžių.

²³ Pagal PBĮĮ 15 straipsnio nuostatas, socialinio būsto naudingasis plotas, tenkantis vienam asmeniui ar šeimos nariui, gali viršyti 14 kvadratinų metrų, kai:

1) privalu atsižvelgti į tai, kad būtų suteikta galimybė turėti atskirus kambarius neįgaliesiems, asmenims, sergantiems sunkiomis lėtinėmis ligų formomis, tėvams ir vyresniems kaip 9 metų vaikams, taip pat skirtingų lyčių vyresniems kaip 9 metų vaikams;

2) socialinio būsto fonde nėra laisvų socialinių būstų, kurių naudingasis plotas, tenkantis vienam asmeniui ar šeimos nariui, neviršija 14 kvadratinų metrų;

3) išnuomojamas vieno kambario butas; šiuo atveju buto naudingasis plotas negali viršyti 40 kvadratinų metrų;

4) socialinio būsto fonde nėra laisvų judėjimo ar apsitarnavimo funkcijų sutrikimų turintiems neįgaliesiems specialiai pritaikytų socialinių būstų, kurių naudingasis plotas, tenkantis vienam asmeniui ar šeimos nariui, neviršija 14 kvadratinų metrų (išnuomojant minėtų funkcijų sutrikimų turintiems neįgaliesiems specialiai pritaikytą socialinį būstą).

neįgalioju ir dėl judėjimo ar apsitarnavimo funkcijų sutrikimų jam (šeimai) turi būti nuomojamas specialiai pritaikytas socialinis būstas.

Asmenys ir šeimos, atitinkantys aukščiau minėtus reikalavimus, savivaldybės administracijai pateikę prašymą, įrašomi į Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašą. Socialinis būstas nuomojamas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka laikantis eiliškumo, įvertinus buvimo minėtame sąraše laikotarpį. Kai kuriais atvejais socialinis būstas gali būti suteiktas ir nesilaikant eiliškumo ar net asmenims (šeimoms), neįrašytiems į šį sąrašą (pavyzdžiui, netekusiems turėto būsto dėl gaisrų, potvynių, stiprių vėjų ar dėl kitų nuo žmogaus valios nepriklausančių aplinkybių, arba šeimoms, kurioms vienu kartu gimsta trys ar daugiau vaikų). Asmenų ir šeimų, įrašytų į Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašą, socialinio būsto nuomos laukimo (buvimo šiame sąraše) laikotarpis negali būti ilgesnis nei 5 metai (PBĮII 16 str.).

Socialinio būsto nuomos mokesčio dydį apskaičiuoja savivaldybės administracija ar kitas įgaliotas subjektas, pagal amortizacinius atskaitymus nusidėvėjimui atkurti, vietovės pataisos koeficientą, būsto naudingąjį plotą, nusidėvėjimą ir aprūpinimą komunaliniais patogumais, vadovaudamiesi Vyriausybės patvirtinta metodika²⁴. Savivaldybės taryba savivaldybės biudžeto sąskaita privalo sumažinti socialinio būsto nuomos mokesį arba atleisti nuo šio mokesčio, kai asmens (šeimos atveju – visų šeimos narių) vertinamos pajamos, tenkančios vienam asmeniui per mėnesį, neviršija 1,5 VRP dydžio, jeigu savivaldybės taryba nenustato didesnės vertinamų pajamų, tenkančių vienam asmeniui per mėnesį, ribos (PBĮII 21 str.).

²⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Dėl Socialinio būsto ir kito savivaldybės būsto nuomos mokesčių apskaičiavimo metodikos patvirtinimo (2001 m. balandžio 25 d. Nr. 472): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.130798/asr>

2. ESAMOS SISTEMOS LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE VERTINIMAS

Pagrindiniai socialinių paslaugų teikimo **organizatoriai yra savivaldybės**, t. y. jos atsakingos už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijose gyventojams užtikrinimą, planuodamos ir organizuodamos socialines paslaugas, taip pat kontroliuodamos bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę. Savivaldybės vertina ir analizuoja gyventojų socialinių paslaugų poreikius, pagal prognozuoja ir nustato socialinių paslaugų teikimo mastą bei rūšis, vertina ir nustato socialinių paslaugų finansavimo poreikį. Kiekvienais metais savivaldybės sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planus²⁵.

Pagrindinės savivaldybės institucijų ir kitų administravimo subjektų kompetencijos apibrėžiamos Socialinių paslaugų įstatymo²⁶ 14 straipsnyje.

Savivaldybės taryba:

- 1) tvirtina savivaldybės strateginio planavimo dokumentus, nustatančius socialinių paslaugų rūšis pagal gyventojų poreikius, jų teikimo mastą ir finansavimą;
- 2) skiria lėšas, reikalingas socialinėms paslaugoms teikti, socialinių paslaugų programoms ir projektams įgyvendinti, investicijoms į socialinių paslaugų plėtrą finansuoti;
- 3) steigia, pertvarko, reorganizuoja, likviduoja socialinių paslaugų įstaigas ir skiria joms finansavimą;
- 4) steigia naujas socialinių paslaugų įstaigas, jeigu veikiančios socialinių paslaugų įstaigos teikia nepakankamai savivaldybės teritorijos gyventojų poreikius atitinkančių paslaugų arba nėra socialines paslaugas teikiančių įstaigų.

Savivaldybės meras:

- 1) organizuoja socialinių paslaugų rūšių pagal gyventojų poreikius ir jų teikimo masto prognozavimą, vadovaudamasis socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamomis socialinių paslaugų planavimo metodinėmis rekomendacijomis ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytais socialinių paslaugų išvystymo normatyvais;
- 2) organizuoja socialinių paslaugų finansavimo poreikio vertinimą;
- 3) organizuoja savivaldybės socialinių paslaugų priemonių, numatytų savivaldybės strateginiame plėtros plane ir (arba) strateginiame veiklos plane, rengimą ir įgyvendinimą.

Savivaldybės meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius:

- 1) organizuoja savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikių vertinimą ir analizę;
- 2) organizuoja socialinių paslaugų teikėjų teikiamos socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugos akreditavimą.

Savivaldybės administracija:

- 1) organizuoja asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio vertinimą;
- 2) pagal nustatytą asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikį skiria socialines paslaugas asmeniui (šeimai);
- 3) vertina asmens (šeimos) finansines galimybes ir nustato asmens (šeimos) mokėjimo už socialines paslaugas dydį;
- 4) viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka perka socialines paslaugas savivaldybės teritorijos gyventojams;
- 5) savivaldybės mero nustatyta tvarka vertina savivaldybės teritorijoje teikiamų prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugos kokybę, prižiūri, kaip laikomasi akredituojamų socialinių paslaugų (socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio) organizavimo ir teikimo sąlygų;
- 6) informuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją ir gyventojus apie savivaldybės teritorijoje teikiamas socialines paslaugas, savivaldybės interneto svetainėje viešina informaciją apie savivaldybės teritorijoje veikiančius socialinių paslaugų teikėjus (nurodo juridinio asmens pavadinimą arba socialines paslaugas teikiančio fizinio asmens vardą ir pavardę, kontaktus

²⁵ Socialinių paslaugų teikimas. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/socialines-paslaugos/socialiniu-paslaugu-teikimas/>

²⁶ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.91609F53E29E/asr>

(telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą)), jų teikiamas socialines paslaugas (skelbia socialinių paslaugų aprašus, dokumentus, reikalingus socialinėms paslaugoms gauti), teikiamų socialinių paslaugų kainas ir numatytą (planinį) vietų skaičių, taip pat informaciją apie turimą licenciją teikti socialinę globą (toliau – licencija) (nurodo licencijos pavadinimą), jos išdavimo datą, licencijos galiojimo sustabdymo datą, licencijos galiojimo sustabdymo panaikinimo datą, licencijos panaikinimo datą, informaciją apie suteiktą ar panaikintą teisę teikti akredituotą socialinę priežiūrą (nurodo šios teisės suteikimo ir (ar) panaikinimo datas), akredituotą laikino atokvėpio paslaugą (nurodo teisės teikti šią paslaugą suteikimo ir (ar) panaikinimo datas);

7) teikia Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje duomenis apie gyventojams skirtas, teikiamas, sustabdytas, nutrauktas ar neskirtas (nurodomos jų neskyrimo priežastys) socialines paslaugas, nurodytus socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo, skyrimo ir organizavimo tvarkos apraše. Šioje sistemoje savivaldybės administracija teikia duomenis ir apie akredituotą socialinę priežiūrą, akredituotą laikino atokvėpio paslaugą teikiančius socialinių paslaugų teikėjus, nurodytus šio įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose;

8) gavusi informacijos, kad savivaldybės teritorijoje veikiančioje socialinės globos įstaigoje socialinė globa, įskaitant ir šios įstaigos teikiamą socialinę globą asmens namuose, galimai teikiama neturint licencijos ar nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų, nedelsdama, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo informacijos gavimo dienos informuoja Socialinių paslaugų priežiūros departamentą.

Pažymėtina, kad **visos savivaldybės** socialines paslaugas teikia vadovaudamosi Socialinių paslaugų katalogu²⁷, kuris reglamentuoja socialines paslaugas, jų turinį (apibrėžtį, gavėjus, paslaugos teikimo vietą, trukmę ir dažnumą, paslaugos sudėtį, paslaugas teikiančių specialistų kategorijas, paslaugos teikimo ypatumus), socialinių paslaugų teikėjus ir socialinių paslaugų įstaigų tipus.

Įstatyminiu lygmeniu **kompleksinių paslaugų** sąvoka dažniausiai vartojama šeimos kontekste. 2023 m. birželį Europos socialinio fondo agentūra (ESFA) pradėjo vykdyti projektą Kompleksinės paslaugos (KOPA), skirtą suteikti asmenims, šeimoms ir bendruomenėms būtinus įgūdžius savarankiškai spręsti kylančias socialines problemas. Projekto trukmė: 2023 m. birželis – 2029 m. liepa²⁸.

Projekto „Kompleksinės paslaugos (KOPA)“ tikslas – užtikrinti kompleksinių paslaugų šeimai teikimą ir plėtrą tikslinės grupės asmenims **visose Lietuvos savivaldybėse**. Bus finansuojamos prevencinės psichosocialinės paslaugos visų amžiaus grupių Lietuvos gyventojams, siekiant stiprinti psichologinius, socialinius bei krizių įveikimo įgūdžius. Tikslinė grupė – asmenys ir šeimos, turintys teisę gauti kompleksines paslaugas šeimai.

Projekto įgyvendinimo metu planuojama vykdyti šias veiklas:

- individualias ir (ar) grupines konsultacijas asmenims, patiriantiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje;
- savitarpio pagalbos grupių organizavimą ir vedimą asmenims, patyrusiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje;
- socialinių įgūdžių grupių vaikams ir paaugliams organizavimą ir vedimą;
- tėvystės mokymus;
- šeimos mediacijas;
- šeimos konsultavimą asmens (šeimos) namuose – konsultacijas asmens (šeimos) namuose, gimus kūdikiui, nustačius neįgalumą ir (ar) specialiuosius poreikius asmeniui ir kt.;
- pavėžėjimo paslaugas asmenims (šeimoms), gaunantiems kompleksines paslaugas;

²⁷ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.274453/asr>

²⁸ Pradedamas vykdyti projektas Kompleksinės paslaugos KOPA – socialinis ramstis sunkumus patiriantiems asmenims. Europos socialinio fondo agentūra:

<https://www.esf.lt/pradedamas-vykdyti-projektas-kompleksines-paslaugos-kopa-socialinis-ramstis-sunkumus-patiriantie-ms-asmenims/>

- vaikų priežiūros paslaugas, kai tėvams teikiamos kitos kompleksinės paslaugos.

Projektas įgyvendinamas su 67 projekto partneriais (socialinėmis įstaigomis), kurios teikia kompleksines paslaugas 60 savivaldybių.

Projekto apimtis – planuojama, kad kompleksines paslaugas gaus iki 80 126 asmenų. Projekto vertė – 60 018 043,84 Eur. Projektas finansuojamas 2021–2027 m. ES struktūrinės paramos „Europos socialinio fondo +“ ir 2021–2027 m. ES struktūrinės paramos bendrojo finansavimo lėšomis²⁹.

Socialinio būsto suteikimo klausimus iš esmės reglamentuoja Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas³⁰, kurio 16 straipsnio 8 dalyje, be kita, nustatyti atvejai, kada socialinis būstas gali būti **suteikiamas ne eilės tvarka**. Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka socialinis būstas gali būti išnuomojamas ir neįrašytiems į Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašą asmenims bei šeimoms, jeigu šie asmenys ir šeimos LR teritorijoje nuosavybės teise neturi kito būsto ir jeigu su jais per 6 mėn. iki kreipimosi dėl paramos būstui išsinuomoti dienos nebuvo nutraukta socialinio būsto nuomos sutartis dėl jos sąlygų pažeidimo numatytais atvejais:

1) netekusiems LR teritorijoje nuosavybės teise turėto būsto dėl gaisrų, potvynių, stiprių vėjų ar dėl kitų nuo žmogaus valios nepriklausančių aplinkybių (privaloma kreiptis ne vėliau kaip per vienus metus nuo nurodytų aplinkybių atsiradimo dienos);

2) asmenims, kuriems yra nustatytas 0–25 proc. darbingumo lygis;

3) senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis;

4) šeimoms, auginančioms 5 ar daugiau vaikų ar (ir) vaikų, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba);

5) šeimoms, kurioms vienu kartu gimsta 3 ar daugiau vaikų;

6) šeimoms, kuriose abiem sutuoktiniams yra nustatytas 0–25 proc. darbingumo lygis ir kurios augina vaiką (vaikus) ar (ir) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba);

7) šeimoms, kuriose motina arba tėvas, globėjas (rūpintojas) vieni augina vieną ar daugiau vaikų ir (arba) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba);

8) šeimoms, auginančioms vaikus ar (ir) vaikus, kuriems nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), kai ne mažiau kaip dviem iš jų yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis;

9) šeimoms, kuriose ne mažiau kaip dviem šeimos nariams yra nustatytas 0–25 proc. darbingumo lygis ir (ar) didelių specialiųjų poreikių lygis, kai šeimos nariai yra sukakę senatvės pensijos amžių;

10) likusiems be tėvų globos asmenims, palikusiems socialinės globos, grupinio gyvenimo ir (ar) savarankiško gyvenimo namus per pastaruosius 5 metus iki prašymo suteikti paramą būstui išsinuomoti pateikimo dienos.

Siekiant įvertinti Lietuvos savivaldybių taikomą praktiką organizuojant kompleksines paslaugas socialiai pažeidžiamiems asmenims ir administruojant socialinį būstą, LR Seimo kanceliarijos Tyrimų skyrius **2025 m. lapkritį–gruodį atliko dešimties savivaldybių – Alytaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Marijampolės, Panevėžio m., Šiaulių m., Tauragės r., Telšių r., Utenos r., Vilniaus m. – tyrimą.**

Tyrimas atliktas taikant apklausos metodą (savivaldybėms raštu buvo pateikti vienodos formos klausimynai). Surinkti duomenys buvo susisteminti ir apibendrinti. Empiriniai duomenys leidžia apžvelgti bendrą situaciją Lietuvos savivaldybėse, palyginti taikomas praktikas, nustatyti gerosios praktikos pavyzdžius, taip pat įvertinti fragmentacijos, procesų koordinacijos ir išteklių – finansinių ir žmogiškųjų – tendencijas 2023 m., 2024 m. ir 2025 m.

Apibendrinus gautus duomenis, atkreiptinas dėmesys į šiuos nustatytus **pagrindinius aspektus** (detalios išvados pateikiamos skyriuje „Išvados“):

²⁹ Kompleksinės paslaugos. Europos socialinio fondo agentūra: <https://www.esf.lt/projektai/kompleksines-paslaugos/>

³⁰ Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e944ec00600111e4bad5c03f56793630/asr>

- Stebima tendencija, kad daugelyje analizuotų savivaldybių **gyventojų skaičius mažėja, o socialinių paslaugų gavėjų – daugėja.**
- Atskirose savivaldybėse socialinių paslaugų **poreikis ypač išaugo tam tikrose socialiai pažeidžiamų asmenų grupėse** (senyvo amžiaus žmonės, šeimos, kt.).
- Įstatyminiu lygmeniu **kompleksinės paslaugos** vartojamos **šeimos kontekste**, tačiau kai kurios savivaldybės panašius principus taiko ir teikdamos kitas socialines paslaugas.
- Visose analizuotose savivaldybėse siekiama kuo labiau **individualizuoti socialines paslaugas**, kad jos kuo geriau atitiktų asmenų / šeimų poreikius
- **Vis daugiau socialinių paslaugų teikia** ir, manoma, kad ateityje ši tendencija dar labiau ryškės, savivaldybei nepavaldžios įstaigos, t. y. **NVO, UAB, individualūs asmenys** ir kt.
- Savivaldybės skirtingai vertina socialinio būsto suteikimą. Daugumoje analizuotų savivaldybių **socialinis būstas nėra kompleksinė socialinių paslaugų dalis.**
- Socialinės paslaugos finansuojamos iš **savivaldybės biudžeto** ar savivaldybės biudžetui skiriamų **valstybės biudžeto** specialiųjų tikslinių dotacijų socialinėms paslaugoms organizuoti bei **ES struktūrinių fondų.**
- **Visose analizuotose savivaldybėse** (Alytaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Marijampolės, Panevėžio m., Šiaulių m., Tauragės r., Telšių r., Utenos r., Vilniaus m.) **finansavimas socialinėms paslaugoms didėjo** (2023 m., 2024 m., 2025 m.).
- **Socialinių darbuotojų** (savivaldybių biudžetinėse įstaigose) **skaičius didėja ne visose savivaldybėse**, nors socialinių paslaugų gavėjų skaičius auga daugelyje savivaldybių. Toliau šiame darbe detalčiau aptariama situacija atskirose savivaldybėse.

2.1. Alytaus m. savivaldybė

Alytaus m. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruoti 52 034 gyventojai. Palyginus ankstesnių metų duomenis, stebima tendencija, kad gyventojų skaičius mažėja, o socialinių paslaugų gavėjų – daugėja. Pavyzdžiui, 2024 m. buvo 52 726 gyventojai, socialinių paslaugų gavėjų – 3 524, 2023 m. – 53 514 gyventojų ir atitinkamai 3 208 socialinių paslaugų gavėjai^{31,32}.

Alytaus m. savivaldybėje socialinės paslaugos planuojamos ir organizuojamos pagal žemiau nurodytas asmenų grupes, jiems teikiamos šios paslaugos:

- *Suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims*: psichosocialinės pagalbos paslaugos (VšĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras), socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugos (VšĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras), intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugos (be apgyvendinimo ir su apgyvendinimu) (VšĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras), apgyvendinimo nakvynės namuose ir laikino apnakvindinimo paslaugos (VšĮ Alytaus nakvynės namai).
- *Socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir vaikams*: psichosocialinės pagalbos paslaugos, socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugos, intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugos (be apgyvendinimo ir su apgyvendinimu), socialinės priežiūros paslaugos šeimoms (VšĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras), vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugos (8 vaikų dienos centruose).
- *Likusiems be tėvų globos vaikams*: ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos budinčių ir nuolatinių globotojų šeimose bei Alytaus miesto šeimos centro bendruomeniniuose vaikų globos namuose.
- *Vaikams su negalia*: dienos socialinės globos paslaugos asmens namuose (7 dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose teikiančios įstaigos) ir institucijoje (VšĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras), vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugos (8 vaikų dienos centruose), ilgalaikės socialinės globos paslaugos.

³¹ Gyventojų skaičius pagal savivaldybes. Registrų centras:

<https://www.registrucentras.lt/atviri-duomenys-ir-statistika/gyventoju-skaicius-pagal-apskritis>

³² Alytaus m. savivaldybės administracijos 2025-11-24 raštu Nr. SD-10207 (6.17 E) pateikta informacija.

- *Suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims*: pagalbos į namus (teikia 6 akredituotos įstaigos (5 iš jų NVO), dienos socialinės globos asmens namuose (7 dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose teikiančios įstaigos) ir institucijoje (VŠĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras) paslaugos, socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugos, psichosocialinės pagalbos paslaugos, socialinės reabilitacijos paslaugos asmenims su negalia bendruomenėje (teikia 8 akredituotos įstaigos), socialinių dirbtuvių paslaugos (VŠĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras), trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos (savivaldybės pavaldumo įstaigoje ir kituose miestuose esančiose globos įstaigose).

Be išvardintų paslaugų, visoms gavėjų grupėms, esant poreikiui, teikiamos bendrosios, prevencinės ir kitos neišvardintos socialinės priežiūros paslaugos.

Alytaus m. savivaldybėje socialines paslaugas teikia 6 savivaldybės pavaldumo įstaigos (BĮ Alytaus miesto šeimos centras, VŠĮ Alytaus medicininės reabilitacijos ir sporto centras, VŠĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras, VŠĮ Alytaus nakvynės namai, VŠĮ Alytaus miesto bendruomenės centras, VŠĮ Alytaus poliklinika). Akredituotas socialinės priežiūros paslaugas teikia: 4 savivaldybės pavaldumo įstaigos, 20 NVO (akredituotų įstaigų skaičius dar didesnis, tačiau ne visos jos šiuo metu teikia paslaugas); dienos socialinės globos paslaugas šiuo metu teikia: 2 savivaldybės pavaldumo įstaigos, 5 NVO; laikino atokvėpio paslaugas teikia 1 savivaldybės pavaldumo įstaiga, pagal poreikį – paslaugą teikiančios valstybinės kitų miestų įstaigos; trumpalaikės /ilgalaikės globos paslaugas Alytaus m. savivaldybėje teikia 1 savivaldybės pavaldumo įstaiga, 2 NVO, taip pat finansavimo sutartys sudarytos su daugiau kaip 30 socialinės globos įstaigų visoje Lietuvoje. Didžiąją dalį socialinių paslaugų teikia NVO, jų kasmet palaipsniui daugėja.

Alytaus m. savivaldybė viešųjų pirkimų būdu papildomai perka transporto organizavimo paslaugas asmenims su negalia, šeimos konferencijos paslaugas, sociokultūrinės paslaugas jaunuoliams su negalia, kompleksines paslaugas raidos sutrikimų turintiems vaikams, maitinimo organizavimo paslaugas riziką patiriantiems asmenims, reprodukcinės sveikatos pagrindų mokymo paslaugas intelekto ir (ar)psichosocialinę negalią turintiems suaugusiems asmenims su negalia.

Alytaus m. savivaldybė turi 277 socialinius būstus ir 283 bendrabučio kambarius. Eilėje socialinį būstą gauti yra 296 šeimos, bendrabučio kambario laukia apie 100 šeimų. Socialinį būstą administruoja Alytaus m. savivaldybės Turto skyrius. Socialinio būsto klausimas nėra kompleksinė paslaugų dalis ir tokia būti negali, kadangi socialiniai būstai yra savivaldybės nekilnojamas turtas, kuriuo nuolat disponuojama, t. y. pasikeitus šeimos finansinei situacijai, socialinis būstas gali būti perkeltas į savivaldybės būsto fondą, o savivaldybės būstą nuomininkai, pragyvenę ne mažiau kaip 5 metus, gali išsipirkti. Skyrius, atsakingas už socialinių būstų plėtrą, viešų pirkimų būdu perka jį rinkoje, kaip savivaldybės turtą. Pažymėtina, kad socialinių būstų nuoma nėra paslauga, tai yra tam tikra turto valdymo forma. Savivaldybės Turto skyriaus specialistai, siekdami užtikrinti įvairių socialinių grupių asmenų aprūpinimą būstu ar kitomis reikalingomis paslaugomis, bendradarbiauja su Socialinės paramos skyriumi, Krizių centrais, Alytaus nakvynės namais. Nepaisant to, kad dėl rizikingų šeimų tenka bendradarbiauti su socialines paslaugas teikiančiomis organizacijomis, tokios paslaugos nėra reikalingos visoms šeimoms, gyvenančioms socialiniuose būstuose.

Siekama, kad visos paslaugos gyventojams būtų organizuojamos kompleksiskai: prevencines socialines paslaugas koordinuoja ir organizuoja VŠĮ Alytaus miesto bendruomenės centras, ši įstaiga taip pat atlieka ir bendruomeninių šeimų namų funkciją, užtikrinant kompleksinių paslaugų teikimą šeimoms. VŠĮ Alytaus miesto socialinių paslaugų centras dirba su riziką patiriančiomis šeimomis, šias paslaugas taip pat teikia kompleksiskai – šeimoms suteikiama informacija apie pagalbą ir paslaugas, kurias jie galėtų gauti, teikiama pagalba tvarkantis dokumentus dėl socialinio būsto gavimo ir pan. Socialinę riziką patiriantiems asmenims pagalba taip pat organizuojama kompleksiskai, asmeniui kuris kreipėsi dėl laikino apnakvindinimo ar apgyvendinimo nakvynės namuose, paslaugų pagalbą organizuoja nakvynės namų socialiniai darbuotojai (pagalba apima klausimus nuo asmens dokumentų pagaminimo, pagalbos sveikatos srityje (registracija pas gydytoją ir pan.), išmokų ir kitų lengvatų susitvarkymo ir dokumentų socialiniam būstui gauti sutvarkymo ir pan.). Savivaldybėse dirbantys asmenų su negalia

koordinatoriai, koordinuodami pagalbos planus, užtikrina, kad asmeniui su negalia būtų užtikrinama kompleksiška, jo poreikius atitinkanti pagalba.

Socialinės paslaugos finansuojamos savivaldybės biudžeto lėšomis ir valstybės biudžeto specialiosiomis tikslinėmis dotacijomis. 2024 m. socialinėms paslaugoms finansuoti buvo panaudota daugiau kaip 9 700 tūkst. Eur (apie 7,4 proc. viso savivaldybės biudžeto), 2023 m. – 8 100,0 tūkst. Eur (apie 6,9 proc. viso savivaldybės biudžeto). Savivaldybės pavaldumo įstaigoms skiriama apie 65 proc. socialinių paslaugų finansavimui skirtų lėšų, likusi dalis – NVO.

Socialines paslaugas teikiančių darbuotojų skaičius išlieka stabilus. 2023 m. socialines paslaugas Alytaus m. gyventojams teikė 50 socialinių darbuotojų ir 117 socialinių darbuotojų padėjėjų, dirbančių savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose, 2025 m. šis skaičius išliko nepakitęs³³.

2.2. Kauno m. savivaldybė

Kauno m. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruoti 314 208 gyventojai (2024 m. – 317 847, 2023 m. – 319 790)³⁴. Palyginus ankstesnių metų duomenis, kaip ir kitose savivaldybėse, stebima tendencija, kad gyventojų skaičius mažėja, o socialinių paslaugų gavėjų skaičius (atskirų socialinių paslaugų poreikis) – auga (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Socialinių paslaugų gavėjai Kauno m. savivaldybėje (2023–2025 m.)

Paslaugos gavėjai	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Suaugę asmenys su negalia	1255	1212	1369
Pensinio amžiaus asmenys	3613	4461	5165
Vaikai su negalia	175	205	215
Socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys	1171	1650	2209
Socialinę riziką patiriančios šeimos (jų vaikai)	618 šeimų (~1000 vaikų)	607 šeimos (~980 vaikų)	566 šeimos (~940 vaikų)

Šaltinis: Kauno m. savivaldybės administracija³⁵

Detali informacija apie socialines paslaugas pagal atskiras grupes pateikiama 2 lentelėje. Stebimas kai kurių paslaugų poreikio ženklus augimas. Pavyzdžiui, bendrosios socialinės paslaugos socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims (2023 m. – 293, 2024 m. – 350, 2025 m. (iki 2025-10-30) – 580); socialinės priežiūros paslaugos (paslaugų įstaigoje) socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims ir jų šeimoms (2023 m. – 878, 2024 m. – 1 300, 2025 m. – 1 624), socialinės priežiūros paslaugos (asmens namuose) senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms (2023 m. – 1 417, 2024 m. – 1 742, 2025 m. – 2 120); socialinės globos paslaugos (paslaugų įstaigoje) senyvo amžiaus asmenims (2023 m. – 1 046, 2024 m. – 1 179, 2025 m. – 1 306); socialinės globos paslaugos (asmens namuose) senyvo amžiaus asmenims (2023 m. – 574, 2024 m. – 814, 2025 m. – 998).

2 lentelė. Paslaugų gavėjų skaičius pagal atskiras socialinių paslaugų grupes Kauno m. savivaldybėje (2023–2025 m.)

Paslaugos pavadinimas / paslaugos gavėjai	2023 m.	2024 m.	2025 m. ³⁶
Prevenčinės socialinės paslaugos			
Asmenys ir šeimos	Nėra duomenų	Nėra duomenų	2 840
Kompleksinės paslaugos šeimai (ES projektas)	1 138	1229	802

³³ Alytaus m. savivaldybės administracijos 2025-11-24 raštu Nr. SD-10207 (6.17 E) pateikta informacija.

³⁴ Gyventojų skaičius pagal savivaldybes. Registrų centras.

³⁵ Kauno m. savivaldybės administracijos 2025-12-05 raštu Nr. 63-1-17953 pateikta informacija.

³⁶ Duomenys iki 2025 m. spalio 30 d.

Bendrosios socialinės paslaugos			
Transportas			
Suaugę asmenys su negalia	221	76	93
pensinio amžiaus asmenys		176	201
Vaikai su negalia		41	48
Maitinimo organizavimas			
socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys	293	350	580
Socialinės priežiūros paslaugos			
Paslaugų įstaigoje			
Suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos	573	468	529
senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos,	445	550	530
socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys ir jų šeimos	878	1 300	1 624
Socialinę riziką patiriančios šeimos ir jų vaikai	90	95	87
Vaikai su negalia	18	22	20
Asmens namuose			
Suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos	80	86	114
Senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos	1 417	1 742	2 120
Socialinę riziką patiriančios šeimos ir jų vaikai	618	607	566
vaikai su negalia ir jų šeimos	2	0	0
Vaikai, likę be tėvų globos	440	413	365
Socialinės globos paslaugos			
Paslaugų įstaigoje			
suaugę asmenys su negalia	482	501	520
senyvo amžiaus asmenys	1 046	1 179	1 306
Vaikai su negalia	115	124	132
Vaikai, likę be tėvų globos	135	142	105
Asmens namuose			
suaugę asmenys su negalia	60	70	89
senyvo amžiaus asmenys	574	814	998
Vaikai su negalia	10	13	15
Laikino atokvėpio paslauga			
Laikino atokvėpio įstaigoje			
Asmuo (šeima), prižiūrintis (-ti) prižiūrimą asmenį	Nebuvo teikiama	11	29
Prižiūrimento asmens namuose			
Asmuo (šeima), prižiūrintis (-ti) prižiūrima asmeni	Nebuvo teikiama	0	10

Šaltinis: Kauno m. savivaldybės administracija³⁷

Kauno m. savivaldybėje socialinės paslaugos planuojamos ir organizuojamos vadovaujantis Kauno miesto savivaldybės strateginiu veiklos planu, metiniu veiklos planu, tarybos, mero ir direktoriaus patvirtintomis tvarkomis ir atsižvelgiant į individualius gyventojų poreikio vertinimus. Paslaugų teikimą organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja Kauno m. savivaldybės Socialinių paslaugų skyrius. Paslaugas teikia akredituotos, licencijuotos, viešųjų pirkimų būdu įsigytos įstaigos, taip pat ir programiniu būdu, tai yra finansuojant socialinės sritys projektus „Iniciatyvos Kaunui“ programa. Paslaugų teikėjai: socialinių paslaugų įstaigos (savivaldybės pavaldumo, ministerijos pavaldumo, privataus sektoriaus, nevyriausybinių organizacijų), taip pat ir fiziniai asmenys. Socialinių paslaugų teikimas Kauno mieste organizuojamas vadovaujantis Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir socialinių paslaugų organizavimo Kauno miesto savivaldybėje tvarkos aprašu³⁸.

³⁷ Kauno m. savivaldybės administracijos 2025-12-05 raštu Nr. 63-1-17953 pateikta informacija.

³⁸ Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir socialinių paslaugų organizavimo Kauno miesto savivaldybėje tvarkos aprašas, patvirtintu Kauno miesto savivaldybės mero 2023 m. rugsėjo 27 d. potvarkiu Nr. T-740: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/23895ba05d2d11ee81b8b446907f594f/asr>

Kauno m. savivaldybėje socialinės paslaugos teikiamos, vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu³⁹, Socialinių paslaugų katalogu⁴⁰. Planuojant socialinėms paslaugoms reikalingą biudžetą, vertinama reali Kauno mieste gyvenančių asmenų situacija, t. y. analizuojami Kauno mieste gyvenančių asmenų statistiniai duomenys pagal jų turimą negalią, amžių, patiriamas ar galimas patirti rizikas, gaunamas socialines paslaugas ir šių paslaugų pasiūlą, įvertintus socialinių paslaugų poreikius, taip pat įvertinama einamųjų metų situacija. Identifikavus paslaugų gavėjų grupes, paslaugų rūšis, įvertinami galimi paslaugų teikėjai, t. y. kokias paslaugas gali teikti licencijuotos ar akredituotos savivaldybės biudžetinės įstaigos, kokias – licencijuotos ar akredituotos nevyriausybines organizacijos, kokias paslaugas numatoma įsigyti viešųjų pirkimų būdu, kt. Vykdam socialinių paslaugų plėtrą ir socialinių paslaugų, atitinkančių asmenų poreikius, teikimą, užtikrinant labiausiai pažeidžiamų asmenų gebėjimą pasirūpinti savimi, ir padedant jiems integruotis į visuomenę, dalis paslaugų įsigyjama viešųjų pirkimų būdu ar finansuojant socialinės srities projektus „Iniciatyvos Kaunui“⁴¹. Kauno m. savivaldybės Socialinių paslaugų skyrius nuolat atlieka socialinių paslaugų kokybės vertinimus, jų pagrindu teikia paslaugų teikėjams pastabas ir pasiūlymus dėl socialinių paslaugų teikimo gerinimo ir plėtojimo.

Kauno m. savivaldybėje socialines paslaugas teikia 5 biudžetinės įstaigos ir 1 pavaldi VšĮ, maždaug 280 privatus sektoriaus įstaigų (NVO, UAB), kurios įtraukiamos į Kauno m. savivaldybės gyventojams paslaugas teikiančių įstaigų sąrašą. Paslaugas teikia akredituotos, licencijuotos įstaigos, pasirašant tiesioginio finansavimo sutartis, arba paslaugos įsigyjamoms viešųjų pirkimų būdu.

3 lentelė. Savivaldybės biudžetinių įstaigų teikiamos socialinės paslaugos (dalis, proc.)

Paslaugos pavadinimas	Poreikio dalis, proc.
Prevenčinės paslaugos	70 proc.
Maitinimo organizavimas	0 proc.
Transporto organizavimas	20 proc.
Pagalba į namus	2,56 proc.
Socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas	18 proc.
Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	0 proc.
Socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje	0 proc.
Laikinas apnakvindinimas	100 proc.
Apgyvendinimas nakvynės namuose	100 proc.
Apgyvendinimas apsaugotame būste	0 proc.
Socialinių dirbtuvių paslauga	0 proc.
Socialinė priežiūra šeimoms	62 proc.
Palydėjimo paslauga jaunuoliams	10 proc.
Vaikų dienos socialinė priežiūra	0 proc.
Psichosocialinė pagalba	25 proc.
Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	0 proc.
Intensyvi krizių įveikimo pagalba	90 proc.
Pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems ir nuolatiniais globotojams, tėvams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiesiems jais tapti	100 proc.
Dienos socialinė globa asmens namuose	3 proc.
Dienos socialinė globa įstaigoje	55 proc.
Ilgalaikė, trumpalaikė socialinė globa	1,80 proc.
Laikino atokvėpio paslauga namuose	0 proc.

Šaltinis: Kauno m. savivaldybės administracija⁴²

³⁹ Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas.

⁴⁰ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2024 m. gegužės 30 d. įsakymo Nr. A1-375 redakcija).

⁴¹ „Iniciatyvos Kaunui“: <https://iniciatyvos.kaunas.lt/>

⁴² Kauno m. savivaldybės administracijos 2025-12-05 raštu Nr. 63-1-17953 pateikta informacija.

Socialinės paslaugos (dalis, proc.), kurias teikia NVO, privatus sektorius ir kt., t. y. iš kurių savivaldybė perka paslaugas (viešieji pirkimai, projektinė veikla, kt.).

Viešieji pirkimai:

- nemokamo maitinimo organizavimas (100 proc. privatus sektorius);
- paslaugos smurtą artimoje aplinkoje patiriantiems ar patyrusiems (100 proc. NVO);
- paslaugos smurto pavojų artimoje aplinkoje keliantiems asmenims (100 proc. NVO);
- pagalba nukentėjusiems/galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis (100 proc. NVO);
- socialinių įgūdžių ugdymas ir (ar) palaikymas dienos priežiūros centre (100 proc. NVO);
- papildomo paauglių (10–18m.) užimtumo veiklų koordinavimo paslaugos (100 proc. NVO);
- pagalbos paslaugos su apgyvendinimu asmenims ir Kauno m. savivaldybei nuosavybės teise priklausančių ir iš jos nuomojamų patalpų administravimas (100 proc. NVO).

Projektinis finansavimas: pagal Kauno miesto savivaldybės projektų atrankos ir finansavimo programos „Iniciatyvos Kaunui“ srities „Socialinių ir sveikatinimo paslaugų plėtra gyventojų gerovei kurti visuomenėje“ prioritetą „Kompleksinė pagalba vaikams, paaugliams ir (ar) šeimoms, esančioms krizėje“ 2025 m. yra finansuojamos veiklos: „Kompleksinė pagalba šeimoms, išgyvenančioms santykių krizę ar problemines skyrybas“ ir „Psichologinė ir socialinė pagalba vaikams ir paaugliams“. Pagal prioritetą „Bendruomeninių ir susijusių paslaugų plėtra per savarankiškumo ir emocinės savijautos gerinimą“ finansuojama veikla – mobiliosios socialinės pagalbos teikimas taikant atvejo vadybą asmenims (šeimoms), kurie susiduria su netikėtais sunkumais ir krize. 2025 m. projektinis finansavimas skirtas 5 NVO.

Socialinės paramos skyrius nustato asmenų ir šeimų teisę į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti, Nekilnojamo turto skyrius užtikrina savivaldybės gyvenamųjų patalpų valdymą ir nuomos administravimą. Kauno m. savivaldybės socialinio būsto fonde yra 1308 socialiniai būstai. Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašą, įrašyta 430 asmenų (šeimų). Parama būstui išsinuomoti teikiama vadovaujantis Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymu⁴³ ir Kauno miesto savivaldybės būsto ir socialinio būsto nuomos tvarkos aprašu⁴⁴.

Nuo 2023 m. Kauno mieste įgyvendinamas projektas „Kompleksinės paslaugos (KOPA)“, kurio tikslas – užtikrinti kompleksinių paslaugų šeimai teikimą ir plėtrą tikslinės grupės asmenims visoje Lietuvoje. Projektą kartu su projekto vykdytoju – Europos socialinio fondo agentūra (finansuojama 2021–2027 m. ES fondų investicijų programos lėšomis) – įgyvendina Kauno mieste atrinkti paslaugų teikėjai: VšĮ „Psichologinės paramos ir konsultavimo centras“, VšĮ „Vilties žiedas“ bei VšĮ Šeimų centras „Būkime kartu“. Paslaugas gali gauti asmenys (šeimos) deklaravę Kauno m. savivaldybėje gyvenamąją vietą, turi būti teikiamos ne mažiau kaip 2 skirtingos paslaugos.

4 lentelė. Socialinių paslaugų finansavimas Kauno m. savivaldybėje (2023–2025 m.)

Finansavimo šaltiniai	Bendras biudžetas (Eur)	Savivaldybės ištaigos (Eur)	Savivaldybės ištaigos (proc.)
2025 m. (planas)			
Iš viso:	59 583 000,04	16 091 288,93	27,0 proc.
Savivaldybės biudžeto lėšos	28 292 137,00	10 731 591,00	37,9 proc.
Specialios tikslinės dotacijos	27 313 800,00	4 590 764,00	16,8 proc.
Dotacijos	3 612 751,86	602 900,60	16,7 proc.
ES ir bendrojo finansavimo lėšos	364 311,18	166 033,33	45,6 proc.
2024 m. (faktas)			
Iš viso:	51 240 453,98	14 759 756,10	28,8 proc.
Savivaldybės biudžeto lėšos	22 566 731,42	9 562 801,59	42,4 proc.
Specialios tikslinės dotacijos	24 979 840,18	4 364 737,70	17,5 proc.
Dotacijos	3 240 683,61	623 665,81	19,2 proc.

⁴³ Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas.

⁴⁴ Kauno miesto savivaldybės būsto ir socialinio būsto nuomos tvarkos aprašas, patvirtintas Kauno miesto savivaldybės tarybos 2017 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. T-218 „Dėl Kauno miesto savivaldybės būsto ir socialinio būsto nuomos tvarkos aprašo patvirtinimo“: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/38af15602a5311e78397ae072f58c508/asr>

ES ir bendrojo finansavimo lėšos	453 198,77	208 551,00	46,0 proc.
2023 m. (faktas)			
Iš viso:	44 241 568,37	13 022 794,47	29,4 proc.
Savivaldybės biudžeto lėšos	18 156 223,70	8 530 066,14	47,0 proc.
Specialios tikslinės dotacijos	22 085 016,07	3 754 165,48	17,0 proc.
Dotacijos	3 398 421,08	643 856,85	18,9 proc.
ES ir bendrojo finansavimo lėšos	601 907,52	94 706,00	15,7 proc.

Šaltinis: Kauno m. savivaldybės administracija⁴⁵

Pagal 4 lentelėje pateikiamus duomenis, Kauno m. savivaldybėje didėja finansavimas socialinėms paslaugoms, taip pat auga ir socialinių darbuotojų skaičius: 2023 m. – 280, 2024 m. – 320, 2025 m. – 350⁴⁶.

2.3. Klaipėdos m. savivaldybė

Klaipėdos m. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruota 170 519 gyventojų. Palyginus ankstesnių metų duomenis, stebima tendencija, kad gyventojų skaičius mažėja, o socialinių paslaugų gavėjų – daugėja. Pavyzdžiui, 2024 m. buvo registruota 172 031 gyventojas, socialinių paslaugų gavėjų skaičius siekė 18 042; 2023 m. – 172 292 gyventojai ir atitinkamai 17 075 socialinių paslaugų gavėjai.^{47,48}

Klaipėdos m. savivaldybė socialines paslaugas organizuoja remdamasi Socialinių paslaugų katalogu⁴⁹ ir vertindama realų gyventojų poreikį pagal skirtingas gavėjų grupes. Savivaldybėje užtikrinamas visų Socialinių paslaugų kataloge numatytų paslaugų teikimas atitinkamoms gavėjų grupėms. Socialines paslaugas teikia įvairūs subjektai: savivaldybės biudžetinės įstaigos, viešosios įstaigos, nevyriausybinių organizacijų ir individualūs akredituoti paslaugų teikėjai.

Gyventojai arba jų atstovai prašymus dėl socialinių paslaugų gali pateikti telefonu ar raštu, viename iš dviejų klientų aptarnavimo padalinių. Nuo 2024 m. savivaldybėje veikia „vieno langelio“ principu pagrįstas priėmimas, užtikrinantis greitesnį ir patogesnį paslaugų poreikio nustatymą. Taip pat savivaldybėje nuo 2023 m. veikia vienas skambučių centras, kuriame galima konsultuotis dėl socialinių paslaugų teikimo Klaipėdos mieste.

Lėšos, reikalingos socialinių paslaugų poreikio tenkinimui, kasmet yra planuojamos Strateginės veiklos plano atskiroje programoje, atsižvelgiant į praėjusių metų lėšų panaudojimo faktą ir įvertinus galimą lėšų poreikį pagal socialinių paslaugų laukiančių asmenų eilės skaičių.

Savivaldybė aktyviai analizuoja poreikį ir, reaguodama į jį, sudaro sutartis su naujais paslaugų teikėjais, kai savivaldybės įstaigų pajėgumai nepakankami.

Klaipėdos m. savivaldybė turi 7 pavaldžias įstaigas ir šiuo metu (2025-12-05) yra sudariusi apie 35 finansavimo sutartis su NVO (neįskaitant ilgalaikės globos finansavimo sutarčių). Savivaldybės ir NVO santykis bei veiksmų koordinavimas:

- *sutartiniai santykiai*: savivaldybė ir NVO bendradarbiauja sudarydamos paslaugų pirkimo, finansavimo ar partnerystės sutartis;
- *akreditavimo reikalavimų laikymasis*: NVO turi atitikti socialinių paslaugų akreditavimo kriterijus, užtikrinančius kokybišką paslaugų teikimą;

⁴⁵ Kauno m. savivaldybės administracijos 2025-12-05 raštu Nr. 63-1-17953 pateikta informacija.

⁴⁶ *Ten pat.*

⁴⁷ *Gyventojų skaičius pagal savivaldybes*. Registrų centras.

⁴⁸ Klaipėdos m. savivaldybės administracijos Socialinės gerovės departamento Socialinių paslaugų skyriaus 2025-12-05 el. laišku pateikta informacija.

⁴⁹ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2024 m. gegužės 30 d. įsakymo Nr. A1-375 redakcija).

- *duomenų teikimo prievolė*: organizacijos privalo savivaldybei ir kitoms atsakingoms institucijoms teikti nustatytas ataskaitas, aktus ir kitą informaciją apie paslaugų teikimą;
- *savivaldybės priežiūra ir vertinimas*: savivaldybė reguliariai vertina, kaip NVO vykdo sutartis, laikosi paslaugų teikimo reikalavimų ir užtikrina socialinių paslaugų kokybės standartus;
- *operatyvus bendradarbiavimas*: vyksta kasdienė veiklos koordinacija – klientų nukreipimas, informacijos apsikeitimas, dalykiniai susitikimai ir kiti bendri veiksmai, užtikrinant paslaugų tęstinumą bei efektyvumą.

2023 m. NVO finansavimas buvo 32 proc. didesnis nei biudžetinių įstaigų, 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 100 proc.

Klaipėdos m. savivaldybės gyvenamųjų patalpų administravimas yra priskirtas VŠĮ „Klaipėdos butai“ kompetencijai. Socialinio būsto sąraše – 738 socialiniai būstai. 2025 m. Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąraše – 614. Dėl socialinio būsto nuomos yra sudaryta darbo grupė, kuri sprendžia socialinio būsto nuomos eiliškumo principo įgyvendinimą, atlieka socialinio būsto kontrolės procedūras.

Veikiantis vienas skambučių centras, konsultuodamas žmones dėl paslaugų skyrimo, esant poreikiui, juos nukreipia ir dėl socialinio būsto gavimo. Asmenims / šeimoms, gaunantiems socialinės priežiūros šeimoms, apgyvendinimo nakvynės namuose, laikino apnakvindinimo, palydėjimo paslaugas jaunuoliams, intensyvią krizių įveikimo pagalbą ir esant poreikiui kitas socialines paslaugas bei asmenims, grįžusiems iš laisvės atėmimo bausmės atlikimo vietų ir gaunantiems socialinės integracijos paslaugas, yra suteikiama informacija apie galimybę gauti socialinį būstą, socialiniai darbuotojai padeda susitvarkyti dokumentus dėl įrašymo į socialinio būsto nuomos eilės sąrašą.

Kompleksinės paslaugos šeimoms (KOPA) yra priskiriamos prevencinėms paslaugoms, todėl socialiniu būstu neaprupina, tačiau, jei šeimai kyla toks poreikis, KOPA kuriojantys bendruomeniniai šeimos namai tarpininkauja ir padeda šeimai ar šeimos nariui susitvarkyti dokumentus dėl įrašymo į socialinio būsto nuomos eilės sąrašą.

Socialinės paslaugos finansuojamos savivaldybės biudžeto, valstybės biudžeto ir ES lėšomis.

2025 m. iš viso socialinėms paslaugoms finansuoti skirta 41 448,5 tūkst. Eur (savivaldybės biudžeto lėšos sudarė 24 888 tūkst. Eur, valstybės biudžeto – 16 085,2 tūkst. Eur, ES – 475,3 tūkst. Eur), 2024 m. – 32 937 tūkst. Eur (savivaldybės biudžeto lėšos – 18 672,1 tūkst. Eur, valstybės biudžeto – 13 924,8 tūkst. Eur, ES – 340,1 tūkst. Eur), 2023 m. – 24 875,4 tūkst. Eur (savivaldybės biudžeto lėšos sudarė 13 426,3 tūkst. Eur, valstybės biudžeto – 11 180,5 tūkst. Eur, ES – 268,5 tūkst. Eur).

Socialinių darbuotojų skaičius biudžetinėse įstaigose kinta nežymiai: 2023 m. – 149,75, 2024 m. – 153, 2025 – 138,25⁵⁰.

2.4. Marijampolės savivaldybė

Marijampolės savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruoti 56 875 gyventojai (2024 m. – 57 684, 2023 m. – 58 234)⁵¹. Palyginus ankstesnių metų duomenis (2023 m. ir 2024 m.), stebima tendencija, kad gyventojų mažėja, o socialinių paslaugų gavėjų – daugėja (2023 m. socialinių paslaugų gavėjų skaičius siekė 2 737, 2024 m. – 3 221, 2025 m.⁵² – 3 134)⁵³.

Marijampolės savivaldybėje socialinės paslaugos teikiamos pagal atskiras asmenų grupes (paslaugos skiriamos individualiai, įvertinus asmens situaciją, visas kylančias rizikas, esant poreikiui, asmeniui (šeimai) gali būti skiriamos ir kitos paslaugos):

⁵⁰ Klaipėdos m. savivaldybės administracijos Socialinės gerovės departamento Socialinių paslaugų skyriaus 2025-12-05 el. laišku pateikta informacija.

⁵¹ Gyventojų skaičius pagal savivaldybes. Registrų centras.

⁵² Duomenys iki 2025 m. gruodžio 1 d.

⁵³ Marijampolės savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus 2025-12-04 el. laišku pateikta informacija.

- *Suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims*: potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieška; sociokultūrinės paslaugos; informavimas; atviras darbas su jaunimu; konsultavimas; tarpininkavimas ir atstovavimas; maitinimo organizavimas; asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas; laikinas apnakvindinimas; apgyvendinimas nakvynės namuose; psichosocialinė pagalba; intensyvi krizių įveikimo pagalba (su apgyvendinimu); apgyvendinimas apsaugotame būste (grįžusiems iš įkalinimo įstaigos).
- *Socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir vaikams*: potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieška; sociokultūrinės paslaugos; informavimas; atviras darbas su jaunimu; kompleksinės paslaugos šeimai; šeimos konferencija; konsultavimas; tarpininkavimas ir atstovavimas; maitinimo organizavimas; asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas; transporto organizavimas; pagalba į namus; psichosocialinė pagalba; intensyvi krizių įveikimo pagalba (su apgyvendinimu); socialinė priežiūra šeimoms; intensyvi krizių įveikimo pagalba (su apgyvendinimu); vaikų dienos socialinė priežiūra; palydėjimo paslauga jaunuoliams.
- *Be tėvų globos likusiems vaikams*: sociokultūrinės paslaugos; informavimas; kompleksinės paslaugos šeimai; atviras darbas su jaunimu; konsultavimas; tarpininkavimas ir atstovavimas; transporto organizavimas; psichosocialinė pagalba; vaikų dienos socialinė priežiūra; pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems ir nuolatiniais globotojams, tėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiesiems jais tapti; palydėjimo paslauga jaunuoliams; trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa.
- *Vaikams su negalia*: potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieška; sociokultūrinės paslaugos; informavimas; konsultavimas; tarpininkavimas ir atstovavimas; maitinimo organizavimas; asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas; transporto organizavimas; pagalba į namus; psichosocialinė pagalba; intensyvi krizių įveikimo pagalba (su apgyvendinimu); vaikų dienos socialinė priežiūra; socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje; laikinas atokvėpis (tėvams/globėjams); dienos socialinė globa namuose; trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa; asmeninė pagalba.
- *Senyvo amžiaus asmenims*: potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieška; sociokultūrinės paslaugos; informavimas; konsultavimas; tarpininkavimas ir atstovavimas; maitinimo organizavimas; asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas; transporto organizavimas; pagalba į namus; laikinas apnakvindinimas; apgyvendinimas nakvynės namuose; psichosocialinė pagalba; dienos socialinė globa asmens namuose; trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa.
- *Suaugusiems asmenims su negalia*: potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieška; sociokultūrinės paslaugos; informavimas; konsultavimas; tarpininkavimas ir atstovavimas; maitinimo organizavimas; asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas; transporto organizavimas; pagalba į namus; laikinas apnakvindinimas; apgyvendinimas nakvynės namuose; psichosocialinė pagalba; apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose; socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje; socialinių dirbtuvių paslauga; apgyvendinimas apsaugotame būste; laikino atokvėpio paslauga (prižiūrinčiam asmeniui); dienos socialinė globa asmens namuose/institucijoje; trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa; ilgalaikė socialinė globa suaugusiems asmenims, turintiems proto ir (ar) psichinę negalią; asmeninė pagalba.

Socialinių paslaugų skyriaus atsakingi specialistai atlieka paslaugų kokybės kontrolę, įstaigų, teikiančių socialinės globos paslaugas, kurioms teikti reikalinga licencija, jas suteikia ir paslaugų kokybės kontrolę vykdo Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Iki 2025 m., socialinių paslaugų teikimo mastui ir rūšims pagal gyventojų poreikius nustatyti, buvo tvirtinamas Marijampolės savivaldybės socialinių paslaugų planas. 2025 m., pasikeitus teisiniam reglamentavimui, parengtas ir patvirtintas Marijampolės savivaldybės 2026 m.

socialinių paslaugų strateginio planavimo dokumentas, nustatantis socialinių paslaugų rūšis pagal gyventojų poreikius, jų teikimo mastą ir finansavimą⁵⁴.

Marijampolės savivaldybėje socialines paslaugas teikia 2 biudžetinės įstaigos, 38 NVO ir 2 fiziniai asmenys. Biudžetinės įstaigos teikia šias paslaugas: pagalba į namus; dienos socialinė globa asmenims namuose/institucijoje; pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems ir nuolatiniais globotojams, įtėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiesiems jais tapti; socialinė priežiūra šeimoms; vaikų dienos socialinė priežiūra; laikinas apnakvindinimas; apgyvendinimas nakvynės namuose; transporto organizavimas; trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims, asmenims su negalia; integrali pagalba; laikino atokvėpio paslauga. Biudžetinių įstaigų teikiamos paslaugos patenkina apie 40 proc. poreikio. Didesnį procentą lemia socialinės priežiūros šeimoms paslauga, kurią teikia savivaldybės biudžetinė įstaiga (šeimų, kurioms taikoma atvejo vadyba, ir jose augančių vaikų skaičius).

NVO teikiamų paslaugų dalis sudaro apie 60 proc., jos teikia akredituotas ir licencijuotas socialines paslaugas (paslaugų teikėjus pasirenka paslaugų gavėjai). Tai apima šias paslaugas: pagalba į namus; dienos socialinė globa asmenims namuose; palydėjimo paslauga jaunuoliams; vaikų dienos socialinė priežiūra; laikinas apnakvindinimas; transporto organizavimas; trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims, asmenims su negalia; trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa asmenims su proto ir (ar) psichine negalia grupinio gyvenimo namuose; laikino atokvėpio paslauga; intensyvi krizių įveikimo pagalba su apgyvendinimu: šeimoms, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims); psichosocialinė pagalba; socialinė reabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje; socialinių dirbtuvių paslauga; apsaugoto būsto paslauga; laikinas apnakvindinimas.

Marijampolės savivaldybei nuosavybės teise priklausančių gyvenamųjų patalpų (su priklausiniais) nuomos administravimo paslaugą atlieka UAB „Sūduvos vandenys“. Socialinio būsto fonde yra 251 socialinis būstas. Šiuo metu asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, sąrašas yra 289 asmenys (šeimos). Pasiūlymas išsinuomoti socialinį būstą pateikiamas sulaukus eilės sąrašas, kiekvienu atveju sprendžiama individualiai.

Kompleksinės paslaugos šeimai – tai prevencinė socialinė paslauga, skirta asmenims (šeimos), patyrusio (-ios) sunkumų, gebėjimams savarankiškai spręsti iškilusias problemas stiprinti, siekiant ateityje išvengti galimų didesnių socialinių problemų ir (ar) socialinės rizikos. Kompleksinės paslaugos šeimai reglamentuojamos Socialinių paslaugų kataloge⁵⁵. Visose Lietuvos savivaldybėse įgyvendinamas projektas „KOPA“, skirtas vystyti kompleksines paslaugas šeimai, finansuojamas ES fondų lėšomis pagal 2021–2027 m. ES fondų investicijų programą. Projektą „KOPA“ vykdo Europos socialinio fondo agentūra kartu su partneriais (kompleksinių paslaugų šeimai teikėjais, bendruomeniniais šeimos namais ir savivaldybėmis).

Kompleksinės paslaugos šeimai apima: individualių ir (ar) grupinių konsultacijų organizavimą ir teikimą asmenims, patiriantiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje; savitarpio pagalbos grupių organizavimą ir vedimą asmenims, patyrusiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje; socialinių įgūdžių grupių vaikams ir paaugliams organizavimą ir vedimą – vaikų ir paauglių gyvenime reikalingų įvairius socialinius įgūdžius, nuostatas ugdančių teminių grupių užsiėmimai; 4. tėvystės mokymų organizavimą ir teikimą – paslaugos, teikiamos šeimoms, norinčioms tobulinti ar įgyti tėvystės įgūdžių, siekiant išugdyti geriausias tėvų ir vaikų savybes ir padėti jiems atskleisti savo gebėjimus ir galimybes; šeimos mediaciją – paslaugą, kuri teikiama neteisminiam civilinių ginčų taikinamajam tarpininkavimui, siekiant ginčus, tarpusavio konfliktus spręsti taikiai; šeimos konsultavimą asmenims (šeimos) namuose – konsultacijos asmenims (šeimos) namuose (gyvenamojoje vietoje), gimus kūdikiui, nustačius neįgalumą ir (ar) specialiuosius

⁵⁴ Marijampolės savivaldybės 2026 metų socialinių paslaugų strateginio planavimo dokumentas, nustatantis socialinių paslaugų rūšis pagal gyventojų poreikius, jų teikimo mastą ir finansavimą, patvirtintas Marijampolės savivaldybės tarybos 2025 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. 1-344: <https://teisesaktai.marijampole.lt/document/74940>

⁵⁵ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2024 m. gegužės 30 d. įsakymo Nr. A1-375 redakcija).

poreikius asmeniui ir kt.; pavėžėjimo paslaugą asmenims (šeimoms), gaunantiems kompleksines paslaugas. Jei nėra galimybių naudotis viešuoju transportu (viešojo transporto nėra arba jis yra, bet neužtikrinama, kad paslaugų gavėjas laiku atvyks į paslaugų teikimo vietą ir dėl to jam negalės būti suteiktos numatytos apimties paslaugos) ar asmeniniu transportu; vaikų priežiūros paslaugą, kuri teikiama tuo pačiu metu, kai tėvams teikiamos kitos kompleksinės paslaugos, ji gali būti teikiama ne ilgiau kaip 4 val. per dieną visiems tėvams (įtėviams, globėjams). Pastaba: aprūpinimas socialiniu būstu neįeina į kompleksinių paslaugų sudėtį.

Marijampolės savivaldybėje teikiamų socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai ir socialinių paslaugų biudžetas, taip pat lėšų pasiskirstymas tarp savivaldybei pavaldžių socialines paslaugas teikiančių įstaigų, bei VšĮ, NVO, kt., t. y. perkamos paslaugos, pateikiamas 5 lentelėje.

5 lentelė. Socialinių paslaugų finansavimas Marijampolės savivaldybėje (2023–2025 m.)

Finansavimo būdai	Išlaidų suma, tūkst. Eur		
	2023 m.	2024 m.	2025 m. (planas)
Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms:	3 731,1	3 984,0	5 275,6
Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigoms	2 342,6	1 697,1	2 404,7
Valstybės socialinių paslaugų įstaigoms	201,8	180,6	387,9
Kitoms įstaigoms (NVO, religinėms organizacijoms, šeimynoms ir kt.)	1 186,7	2 092,7	2 483,0

Šaltinis: Marijampolės savivaldybės administracija⁵⁶.

Pagal 5 lentelėje pateikiamus duomenis, Marijampolės savivaldybėje didėja finansavimas socialinėms paslaugoms, taip pat auga ir socialinių darbuotojų skaičius 2023 m. – 92 socialiniai darbuotojai ir 2 59 individualios priežiūros darbuotojai, 2024 m. – atitinkamai 91 ir 296, 2025 m.⁵⁷ – 113 ir 413. Didėjantį individualios priežiūros darbuotojų skaičių lemia auganti paslaugų paklausa senyvo amžiaus žmonėms⁵⁸.

2.5. Panevėžio m. savivaldybė

Panevėžio m. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruoti 88 363 gyventojai (2024 m. – 89 738, 2023 m. – 91 233)⁵⁹. Nors gyventojų skaičius mažėja, tačiau socialinių paslaugų (atskirose grupėse) poreikis auga. Pavyzdžiui, senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia grupėje pagalbos į namus paslaugą 2023 m. gavo 440 asmenų, 2024 m. – 820, 2025 m. – 913, ilgalaikės, trumpalaikės socialinės globos paslaugą – atitinkamai 348, 416, 510.

Socialines paslaugas teikia savivaldybės biudžetinės socialinės paskirties įstaigos (Panevėžio socialinių paslaugų centras, Panevėžio socialinių pokyčių centras, Panevėžio specialioji mokykla daugiafunkcis centras) ir akredituotos NVO, kitos įstaigos. Asmens (šeimoms) socialinių paslaugų poreikį Panevėžio miesto gyventojams nustato Panevėžio socialinių paslaugų centro direktoriaus paskirtas socialinis darbuotojas. Tais atvejais, kai asmenys, kurie dėl negalios ar sveikatos būklės negali likti namuose be artimųjų pagalbos, kai artimieji, kiti prižiūrintys asmenys dėl krizinės situacijos (stacionarizavimosi sveikatos priežiūros įstaigoje ar kitų aplinkybių) negali tam tikrą laiką pasirūpinti pagalbos reikalingu asmeniu, kreipiamasi į centrą bet kuriuo paros metu (paslaugų teikimas užtikrinamas iš karto). Socialinių paslaugų poreikis nustatomas ne vėliau kaip

⁵⁶ Marijampolės savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus 2025-12-04 el. laišku pateikta informacija.

⁵⁷ Duomenys iki 2025 m. gruodžio 1 d.

⁵⁸ Marijampolės savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus 2025-12-04 el. laišku pateikta informacija.

⁵⁹ Gyventojų skaičius pagal savivaldybes. Registrų centras.

per 2 darbo dienas nuo socialinių paslaugų teikimo pradžios. Toliau aprašomos teikiamos socialinės paslaugos pagal atskiras asmenų grupes.

- *Suaugę socialinę riziką patiriantys asmenys:*
 - laikinas apnakvindinimas (Panevėžio socialinių paslaugų centro (BĮ) Nakvynės namuose 2024 m. apnakvindintų asmenų skaičius – 149, iš jų 10 – virš 65 m.);
 - intensyvi krizių įveikimo pagalba (Panevėžio socialinių paslaugų centro (BĮ) Nakvynės namuose intensyvią krizių įveikimo pagalbą 2025 m. gavo 12 asmenų, apnakvindintų asmenų skaičius – 131, apgyvendintų asmenų skaičius – 42. Intensyvią krizių įveikimo pagalbą 2024 m. gavo 10 asmenų. Kitų miestų įstaigose 2025 m. paslaugą gavo 2 asmenys);
 - apgyvendinimas nakvynės namuose (Panevėžio socialinių paslaugų centro (BĮ) Nakvynės namuose 2024 m. apgyvendintų unikalių asmenų buvo – 58, iš jų 19 – virš 65 m.).
- *Senyvo amžiaus ir suaugusiems asmenims su negalia:*
 - socialinių įgūdžių ugdymo ir (ar) atkūrimo paslauga (VŠĮ Debesų kiemas – 2025 m. paslaugą gavo 18 asmenų; Senujų Kunkių bendruomenės Socialinių paslaugų centre „Kuršiai“, Panevėžio padalinyje 2024 m. paslaugą gavo 16 asmenų, 2025 m. – 18; Senujų Kunkių bendruomenės Socialinių paslaugų centre „Kuršiai“, Panevėžio padalinyje 2025 m. paslaugą gavo 23 asmenys)⁶⁰;
 - pagalba į namus (Panevėžio mieste yra 18 paslaugą teikiančių įstaigų ir 1 fizinis asmuo (2023 m. paslaugą gavo 440 asmenų, 2024 m. – 820, 2025 m. – 913);
 - dienos socialinė globa asmens namuose (Panevėžio mieste yra 13 paslaugą teikiančių VŠĮ ir 1 MB (2023 m. paslaugą gavo – 103 asmenys, 2024 m. – 150, 2025 m. – 146);
 - dienos socialinė globa institucijoje (Panevėžio mieste paslaugas teikia 3 savivaldybei pavaldžios įstaigos ir 1 socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pavaldi įstaiga (2023 m. paslaugą gavo 121 asmuo, 2024 m. – 120, 2025 m. – 119);
 - socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje (Panevėžio mieste paslaugas teikia 12 NVO, 2023 m. paslaugą gavo 609 asmenys, 2024 m. – 682, 2025 m. – 725);
 - ilgalaikė, trumpalaikė socialinė globa (paslaugas Panevėžio miesto gyventojams teikia VŠĮ – 32 įstaigos, MB – 1, biudžetinės įstaigos – 20, UAB -1, savivaldybės – 2. 2023 m. paslaugą gavo 348 asmenys, 2024 m. – 416, 2025 m. – 510);
 - laikino atokvėpio paslauga (Panevėžio mieste paslaugas teikia 11 įstaigų, iš kurių 3 – biudžetinės: 2025 m. paslaugą gavo 70 asmenų);
 - apgyvendinimas apsaugotame būste (Panevėžio mieste paslaugas teikia 1 įstaiga, 2025 m. paslaugą gavo 2 asmenys);
 - apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose (Panevėžio mieste paslaugą teikia 1 įstaiga, 2025 m. paslaugą gavo 19 asmenų).
- *Socialinę riziką patiriančios šeimos ir vaikai, likę be tėvų globos, vaikai su negalia:*
 - socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir vaikams paslaugos organizuojamos gavus Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikį iš Panevėžio socialinių paslaugų centro, kuriuo remiantis surašomas sprendimas dėl socialinės priežiūros paslaugų skyrimo. Centras teikia paslaugas šeimoms. Socialinę riziką patiriančių šeimų vaikai lanko Vaikų dienos centrus;
 - Panevėžio mieste Socialinės priežiūros paslaugas teikia 6 vaikų dienos centrai (NVO). Centras (BĮ) taip pat teikia socialinę priežiūrą Vaikų dienos centre. 2023 m. buvo 234 šeimos, kurioms teikiama socialinė priežiūra savivaldybėje, 2024 m. – 188, 2025 m. – 163. Šeimų, kuriose yra vaikų su negalia, skaičius 2023 m. siekė 35, 2024 m. – 25, 2025 m. – 78. Likusiems be tėvų globos vaikams (10, iš jų 5 turi negalią) perkamos ilgalaikės paslaugos šeimynose. 2025 m. laikino atokvėpio paslauga (6 vaikai su negalia);
 - likusiems be tėvų globos vaikams skiriamos trumpalaikės/ilgalaikės socialinės globos paslaugos Centro šeiminiuose namuose, perkamos paslaugos iš kitų Lietuvos savivaldybių šeimynų. Taip pat perkamos paslaugos vaikams su negalia, likusiems be tėvų globos iš kitų Lietuvos savivaldybių įstaigų. Sudaromos lėšų kompensavimo sutartys su įstaigomis,

⁶⁰ Paslaugos organizuojamos gavus socialinių paslaugų poreikį iš Panevėžio socialinių paslaugų centro, remiantis poreikiu pradedami administraciniai dokumentų paruošimai klientui dėl paslaugos gavimo.

teikiančiomis paslaugas. 5 vaikams, likusiems be tėvų globos ir turintiems negalią, perkamos paslaugos iš kitų savivaldybių. Globos centre 2025 m. suteiktos 5 laikinos ir 3 nuolatinės globos (iš viso 8 atvejai).

Panevėžio m. savivaldybėje socialines paslaugas teikia 4 biudžetinės įstaigos (teikiamos paslaugos: *prevenčinės paslaugos* (potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieška, darbas su bendruomene, atvirasis darbas su jaunimu, sociokultūrinės paslaugos, informavimas); *bendrosios paslaugos* (konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniausiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, darbas su jaunimu gatvėje); *socialinės priežiūros paslaugos* (socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas, laikinas apnakvindinimas, apgyvendinimas nakvynės namuose, laikino atokvėpio paslauga, psichosocialinė pagalba, intensyvi krizių įveikimo pagalba, pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, įtėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti, palydėjimo paslauga jaunuoliams, socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje, socialinės priežiūros šeimoms paslaugos, dienos socialinė globa institucijoje, trumpalaikė socialinė globa institucijoje, ilgalaikė/trumpalaikė socialinė globa vaikams (likusiems be tėvų globos)). Taip pat paslaugas teikia 24 Panevėžio miesto viešosios įstaigos (teikiamos paslaugos: *prevenčinės paslaugos* (kompleksinės paslaugos šeimai, šeimos konferencija); *socialinės priežiūros paslaugos* (pagalba į namus, socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, laikino atokvėpio paslauga, psichosocialinė pagalba, palydėjimo paslauga jaunuoliams, vaikų dienos socialinė priežiūra, socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje, apgyvendinimas apsaugotame būste, dienos socialinė globa asmens namuose, ilgalaikė socialinė globa institucijoje, ilgalaikė/trumpalaikė socialinė globa institucijoje), 11 NVO (teikiamos paslaugos: socialinės priežiūros paslaugos (pagalba į namus, socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas, socialinės dirbtuvės, laikinas apnakvindinimas, laikino atokvėpio paslauga, psichosocialinė pagalba, intensyvi krizių įveikimo pagalba, vaikų dienos socialinė priežiūra, socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje), 1 uždaroji akcinė bendrovė (teikiamos socialinės priežiūros paslaugos – pagalba į namus) ir viena mažoji bendrija.

Panevėžio mieste yra 262 socialiniai būstai (2025 m. lapkričio 25 d. duomenys), socialinio būsto laukia 287 asmenys ar šeimos. Socialinius būstus administruoja Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Turto valdymo skyrius, o socialinių būstų nuomos mokestį administruoja (apskaičiuoja mokestį, teikia sąskaitas, kontroliuoja mokesčio surinkimą, kt.) dvi įmonės –

UAB „Panevėžio būstas“ ir AB „Panevėžio butų ūkis“, su kuriomis sudarytos sutartys.

Kompleksines paslaugas šeimoms teikia VšĮ Šv. Juozapo globos namai pagal savivaldybės sutartis (projektinės veiklos, viešieji pirkimai). Kompleksinės paslaugos kitoms grupėms planuojamos ir teikiamos pagal poreikį. Būsto skyrimas formaliai nėra kompleksinių socialinių paslaugų dalis, todėl sprendžiama individualiai, priklausomai nuo teisės į būstą.

6 lentelė. Socialinių paslaugų finansavimas Panevėžio m. savivaldybėje (2023–2025 m.)

Finansavimo būdai	Išlaidų suma, tūkst. Eur		
	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Iš viso socialinėms paslaugoms skirta, iš jų:	11 346,9	13 754,3	16 023,1
- savivaldybės biudžeto lėšų	5 978,1	7 102,9	8 690,7
- valstybės delegaluotų lėšų	5 122,4	6 325,3	7 008,4
- valstybės biudžeto lėšų	246,4	326,1	324,0

Šaltinis: Panevėžio m. savivaldybės administracija⁶¹.

Pagal 6 lentelėje pateikiamus duomenis, Panevėžio m. savivaldybėje didėja finansavimas socialinėms paslaugoms, kurių didžiąją dalį teikia NVO. Socialinių darbuotojų skaičius išlieka

⁶¹ Panevėžio m. savivaldybės administracijos Socialinių reikalų skyrius 2025-12-04 el. laišku pateikta informacija.

stabilus: 2024 m. – 83 socialiniai darbuotojai ir 138, 25 individualios priežiūros darbuotojų etatai, 2025 m. – atitinkamai 83 ir 139,25 etatai⁶².

2.6. Šiaulių m. savivaldybė

Šiaulių m. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruoti 121 288 gyventojai (2024 m. – 118 907, 2023 m. – 115 160)⁶³. Šioje savivaldybėje, priešingai nei kitose, stebimas gyventojų skaičiaus augimas, tačiau kartu daugėja ir socialinių paslaugų gavėjų.

Savivaldybėje užtikrinamas socialinių paslaugų teikimas šioms paslaugų gavėjų grupėms: suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims, socialinę riziką patiriančioms šeimoms ir vaikams, vaikams, likusiems be tėvų globos, vaikams su negalia, suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims. Socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus ženklus augimas – beveik 3,5 karto – stebimas teikiant prevencines ir bendrąsias paslaugas: 2024 m. buvo 1 292 socialinės globos paslaugų gavėjai (2023 m. – 1185), socialinės priežiūros paslaugų – 3 987 (2023 m. 2 627), prevencinių ir bendrųjų paslaugų – 39 493 (2023 m. – 11 431)⁶⁴.

Šiaulių m. savivaldybėje socialinių paslaugų organizavimas, koordinavimas ir teikimas įgyvendinamas, vadovaujantis Socialinių paslaugų katalogo⁶⁵ nuostatomis ir kitais teisės aktais, kurie reglamentuoja socialinių paslaugų teikimo tvarką ar finansavimą.

Socialines paslaugas teikia: 4 savivaldybės biudžetinės įstaigos, 100 NVO, privačių socialinės globos įstaigų, LR Socialinės priežiūros departamentui priklausančių įstaigų (paslaugų teikimas institucijoje ir asmens namuose), taip pat 2 fiziniai asmenys, kurie teikia socialines paslaugas pagal individualią veiklą.

Savivaldybėje teikiamos 34 rūšių socialinės paslaugos, kurias teikia biudžetinės įstaigos, NVO, VŠĮ, bendruomeninių organizacijų ir privačių paslaugų teikėjų, ir tik 8 socialines paslaugas teikia vien tik savivaldybės biudžetinės įstaigos (23 proc. nuo visų paslaugų).

Savivaldybėje didžiąją dalį (88 proc.) socialinių paslaugų teikia NVO, VŠĮ, bendruomeninės organizacijos ir privatūs paslaugų teikėjai, su kuriais savivaldybė sudaro sutartis arba paslaugas perka viešųjų pirkimų, akreditacijos ar projekcinio finansavimo pagrindu. 30 rūšių socialinių paslaugų teikia NVO, VŠĮ, bendruomeninės organizacijos ir privatūs paslaugų teikėjai.

Šiaulių m. savivaldybės teritorijoje bendruomeninių šeimų namų funkcijas vykdo ir kompleksinės paslaugas šeimai teikia 2 partneriai – VŠĮ „Socialinių inovacijų centras“ ir VŠĮ „Šiaurės Lietuvos kolegija“. Paslaugos teikiamos nemokamai visiems Šiaulių m. gyventojams, patyrusiems sunkumų, gebėjimams savarankiškai spręsti iškilusias problemas stiprinti, siekiant ateityje išvengti galimų didesnių socialinių problemų ir (ar) socialinės rizikos.

Kompleksines paslaugas šeimai sudaro: savitarpio pagalbos grupių organizavimas ir vedimas asmenims, patyrusiems sunkumų asmeniniame gyvenime ir (ar) šeimoje; socialinių įgūdžių grupių vaikams ir paaugliams organizavimas ir vedimas; tėvystės mokymų organizavimas ir teikimas; šeimos mediacija; šeimos konsultavimas asmens (šeimos) namuose ir kita.

Šiaulių m. savivaldybės teritorijoje 4 socialinių paslaugų įstaigos (2 biudžetinės įstaigos ir 2 NVO) vykdo atvejo vadybos funkcijas ir koordinuoja atvejo vadybos procesus. Atvejo vadyba taikoma šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, kai nustatomas kompleksinės pagalbos poreikis – socialinės, sveikatos priežiūros, švietimo, psichologinės ir kitokios pagalbos priemonių derinys, sudarantis sąlygas vaiko atstovams pagal įstatymą užtikrinti vaikui saugią aplinką, kokybišką šeimos funkcionavimą ir jos gerovę. Kompleksinės pagalbos organizavimą ir teikimą koordinuoja

⁶² *Ten pat.*

⁶³ *Gyventojų skaičius pagal savivaldybes.* Registrų centras.

⁶⁴ Šiaulių m. savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus ir Turto valdymo skyriaus 2025-12-03 el. laišku pateikta informacija.

⁶⁵ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2024 m. gegužės 30 d. įsakymo Nr. A1-375 redakcija).

atvejo vadybininkas. Kompleksinė pagalba teikiama atsižvelgiant į šeimos narių poreikius (psichosocialinės ar intensyvios krizių įveikimo pagalbos, psichologinio konsultavimo, vaikų dienos socialinės priežiūros, piniginių paramos, užimtumo, sveikatos priežiūros, švietimo, socialinio būsto, kitų priemonių, padedančių patenkinti individualius pagalbos poreikius organizavimas, ir kt.).

Socialinį būstą administruoja savivaldybė. Šiuo metu (2025 m. gruodžio 3 d. informacija) Šiaulių m. savivaldybės socialinio būsto fondą sudaro 360 būstų. Laukiančiųjų Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašė yra 495 asmenys ir šeimos. Socialinis būstas asmenims ir šeimoms nuomojamas vadovaujantis Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymu⁶⁶. Socialinis būstas nuomojamas eilės tvarka. Pagal poreikį dėl socialiai pažeidžiamų asmenų bendradarbiaujama su Socialinių paslaugų skyriumi, Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriumi. Pažymėtina, kad ne visiems asmenims ir šeimoms, įrašytiems sąrašė ar besinuojantiems socialinį būstą, reikalingos socialinės paslaugos. Savivaldybės tarybos patvirtintoje tvarkoje yra nustatytos sąlygos ir tvarka, kada asmenims ar šeimoms, gali būti išnuomojamas socialinis būstas ir ne eilės tvarka.

Socialinių paslaugų finansavimas:

- 2024 metai: valstybės biudžeto lėšos – 7 678 248,00 Eur, savivaldybės biudžeto lėšos – 9 727 744,00 Eur, ES lėšos – 355 234,00 Eur, pajamų lėšos – 1 149 497,00 Eur, kitos lėšos – 15 195,00 Eur;
- 2023 metai: valstybės biudžeto lėšos – 6 617 296,00 Eur, savivaldybės biudžeto lėšos – 8 085 779,00 Eur, ES lėšos – 281 029,00 Eur, pajamų lėšos – 1 117 738,00 Eur, kitos lėšos – 9 447,00 Eur.

Dauguma savivaldybėje ar už jos ribų savivaldybės gyventojams teikiamas paslaugas finansavimas skiriamas NVO, VŠĮ, bendruomeninėms organizacijoms ir privatiems paslaugų teikėjams.

Savivaldybės biudžetinėse įstaigose socialinių darbuotojų (etatų) skaičius: 2023 m. – 339, 2024 m. – 386,⁶⁷.

2.7. Tauragės r. savivaldybė

Tauragės r. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruoti 40 626 gyventojai (2024 m. – 40 629, 2023 m. – 41 128)⁶⁸.

Pagal atskiras grupes teikiamos šios socialinės paslaugos:

- *Suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims*: prevencinės socialinės paslaugos, maitinimo organizavimo, asmeninės higienos, transporto organizavimo, atvejo vadybos paslaugos ilgą laiką nedirbantiems asmenims, esant poreikiui, laikino apnakvindinimo, apgyvendinimo nakvynės namuose, krizių įveikimo paslaugos ir kt.
- *Socialinę riziką patiriančioms šeimoms*: socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugos, socialinė priežiūra šeimoms, intensyvi krizių įveikimo pagalba, psichosocialinė pagalba, vaikų dienos socialinė priežiūra, vaikų dienos centrus lanko ir kiti bendruomenėje gyvenantys vaikai. Esant poreikiui, organizuojamos transporto paslaugos.
- *Likusiems be tėvų globos vaikams, vaikams su negalia*: ilgalaikės, trumpalaikės socialinės globos, tėvų globos netekusiems ar tiesiog socialinę riziką patiriantiems jaunuoliams teikiama palydėjimo paslauga tiek su apgyvendinimu, tiek be apgyvendinimo suteikiant reikalingą pagalbą, taip pat teikiama finansinė pagalba vaikus globojančioms šeimoms, vaikų su negalia tėvams teikiamos laikino atokvėpio paslaugos tiek asmens namuose, tiek institucijoje.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas.

⁶⁷ Šiaulių m. savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus ir Turto valdymo skyriaus 2025-12-03 el. laišku pateikta informacija.

⁶⁸ Gyventojų skaičius pagal savivaldybes. Registrų centras.

- *Suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims*: pagalbos į namus, dienos socialinės globos namuose ar dienos socialinės globos centre, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugos, apgyvendinimas apsaugotame būste, užimtumas socialinėse dirbtuvėse, žmonėms su negalia organizuojama ir teikiama asmeninė pagalba, artimiesiems teikiamos laikino atokvėpio paslaugos asmens su negalia namuose ar institucijoje.

7 lentelė. Socialinių paslaugų gavėjų skaičius pagal atskiras grupes (2023–2025 m.)

Paslauga	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Suaugę socialinę riziką patiriantys asmenys:			
Maitinimo organizavimas (socialinė valgykla)	-	194	179
Apgyvendinimas nakvynės namuose	59	53	41
Laikinas apnakvindinimas	28	65	56
Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugos	27	25	23
Transporto organizavimo paslaugos	226	357	226
Suaugę asmenys su negalia, senyvo amžiaus asmenys:			
Pagalba į namus	242	243	284
Dienos socialinė globa	204	215	228 ⁶⁹
Ilgalaikė socialinė globa	273	283	288
Trumpalaikė socialinė globa	2	14	12
Asmeninė pagalba	40	34	31
Socialinę riziką patiriančios šeimos ir vaikai, likę be tėvų globos, vaikai su negalia			
Vaikų dienos socialinė priežiūra (vaikų skaičius)	35	40	47
Socialinė priežiūra šeimoms (šeimos/vaikai)	191/391	166/347	156/315
Laikinoji globa pas budinčius globotojus	18	21	20
Vaikai, globojami šeiminiuose vaikų globos namuose	33	20	16
Nuolatinė globa šeimose	49	45	46

Šaltinis: Tauragės r. savivaldybės administracija⁷⁰.

Esant poreikiui, organizuojama ir suteikiama pagalba drabužiais, būtiniausiais daiktais, šias paslaugas teikia Tauragės Caritas, Raudonasis kryžius, sriubą į namus veža Maltiečiai, gyventojai dėl paramos gavimo gali būti nukreipiami arba informuojama NVO, kuri apanko žmogų ir suteikia reikalingą pagalbą.

Tauragės r. savivaldybė didelį dėmesį skiria NVO sektoriui, aktyviai bendradarbiauja ir kviečia įsitraukti į paslaugų teikimą, vykdant socialines programas, planuojant ir plėtojant socialinių paslaugų tinklą. Tauragės r. savivaldybė nuo 2015 m. savo iniciatyva skatina steigti vaikų dienos centrus, tam skirdama finansavimą tik iš savivaldybės biudžeto (2025 m. aktyviai veikia 15 vaikų dienos centrų).

Socialines paslaugas Tauragės r. savivaldybėje teikia 2 biudžetinės įstaigos (jų skaičius nesikeičia nuo 2023 m.), 1 VšĮ (skaičius nesikeičia nuo 2023 m.), NVO, religinės organizacijos (2023 m. – 9, 2024 m. – 17, 2025 m. – 34).

Savivaldybei pavaldžios įstaigos Tauragės r. savivaldybės gyventojams teikia platų spektrą socialinių paslaugų – nuo prevencinių ir bendrųjų iki ilgalaikės socialinės globos paslaugų. Tauragės šeimos gerovės centras teikia prevencines socialines paslaugas, kompleksines paslaugas šeimai, bendrąsias (asmeninės higienos, transporto organizavimo paslaugas, asmeninės higienos

⁶⁹ Iš jų 194 asmens namuose, 28 asmenims su negalia dienos socialinės globos centre Adakavo socialinių paslaugų namuose ir 6 senyvo amžiaus asmenims, dienos socialinės globos centre Tauragės šeimos gerovės centre).

⁷⁰ Tauragės r. savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus 2025-12-05 el. laišku pateikta informacija.

paslaugas), pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo, intensyvios krizių įveikimo pagalbos, psichosocialinės pagalbos, apgyvendinimo nakvynės namuose, laikino apnakvindinimo paslaugas, palydėjimo paslaugą jaunuoliams, pagalbą globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti, ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugas šeiminiuose namuose, dienos socialinės globos paslaugas asmenų namuose ir institucijoje, laikino atokvėpio paslaugas. Lauksargių globos namai teikia ilgalaikės socialinės globos paslaugas suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims.

Tauragės r. savivaldybė iš valstybės pavaldumo įstaigos perka ilgalaikės, trumpalaikės socialinės globos paslaugas asmenims su proto ar psichikos negalia. 4 NVO teikia socialinės reabilitacijos paslaugas bendruomenėje (130 asmenų). Tauragės r. asmenų su negalia draugija organizuoja ir teikia transporto paslaugas. Maisto bankas (socialinė valgykla) teikia maitinimo paslaugas 179 asmenims, Maisto bankas aprūpina maisto donacijomis. 15 vaikų dienos centrų teikia vaikų socialinės priežiūros paslaugas 255 vaikams. Nuo 2024 m. Tauragės švč. Trejybės parapija organizuoja socialines dirbtuves „Draugų kiemelis“, vykdo sėkmingą maisto gamybos veiklą, į socialinių dirbtuvių veiklą įtraukiami žmonės su negalia iš bendruomenės, kurie patiria socialinę riziką, taip pat asmenys su negalia, gyvenantys apsaugotame būste, grupinio gyvenimo namuose, 14 organizacijų dalyvauja ir įgyvendina projektus Asmenų su negalia socialinės integracijos programoje, ilgalaikės socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims teikia Pagramančio bendruomenės centro socialiniai globos namai „Gramančia“ (28 vietos).

Tauragės r. savivaldybė, organizuodama socialinių paslaugų teikimą atskiroms socialinėms grupėms, vertina asmenų (šeimos) situacijos visumą ir esant poreikiui derina kelių socialinių paslaugų, piniginių socialinės paramos, kitokios pagalbos teikimą. Kompleksiškai socialinės paslaugos gali būti planuojamos ir organizuojamos visoms socialinėms grupėms – suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims, socialinę riziką patiriančioms šeimoms, vaikams, likusiems be tėvų globos. Pavyzdžiui, socialinę riziką patiriantiems asmenims gali būti teikiamos laikino apnakvindinimo, apgyvendinimo nakvynės namuose paslaugos ir tarpininkaujama dėl socialinio būsto. Suaugusiems asmenims su negalia socialinės paslaugos gali būti organizuojamos derinant apsaugoto būsto paslaugos teikimą ir socialinių dirbtuvių paslaugas. Suaugusiems asmenims su negalia ir (ar) senyvo amžiaus asmenims pagalba į namus gali būti derinama su transporto organizavimo paslaugomis, psichosocialine pagalba. Socialinę riziką patiriančioms šeimoms teikiamos kompleksinės socialinės paslaugos šeimai, socialinės priežiūros paslaugos, transporto organizavimo paslaugos, tarpininkaujama dėl būsto ir kita pagalba pagal situaciją.

Socialinę riziką patiriančioms šeimoms teikiamos kompleksinės paslaugos – tai koordinuota, į šeimos poreikius orientuota pagalbos sistema, padedanti stiprinti tėvystės įgūdžius, gerinti emocinę aplinką ir kurti saugesnį, stabilesnį gyvenimą. Kompleksinis paslaugų modelis leidžia matyti šeimą kaip visumą – įvertinti jos stiprybes, iššūkius ir resursus, o pagalbą organizuoti taip, kad ji būtų nuosekli, įgalinanti ir tikrai veiksminga. Siekiama, kad šeimos jaustųsi išgirstos, palaikomos ir turėtų galimybių savarankiškai kurti pozityvius pokyčius savo kasdienybėje.

Socialinę riziką patiriančioms šeimoms teikiamos šios paslaugos: socialinė priežiūra, intensyvi krizių įveikimo pagalba, psichosocialinė pagalba, vaikų dienos socialinė priežiūra, palydėjimo paslauga jaunuoliams. Likusiems be tėvų globos vaikams, vaikams su negalia organizuojamos ilgalaikės, trumpalaikės socialinės globos paslaugos. Organizuojant paslaugas siekiama, kad kompleksinių paslaugų teikimas socialinę riziką patiriančioms šeimoms atitiktų esmę ir šeima gautų įvairias paslaugas vienoje vietoje arba per vieną atsakingą specialistą, o pagalba būtų aiškiai koordinuota, prieinama ir orientuota į ilgalaikius pokyčius. Todėl savivaldybėje didelis dėmesys skiriamas prevencinėms paslaugoms arba ankstyvam paslaugos poreikio nustatyt. Nustačius paslaugų poreikį, skiriamas atvejo vadybininkas, jis tampa pagrindiniu visų paslaugų teikimo koordinatoriumi. Atvejo vadybininkas pagal nustatytą paslaugų poreikį suburia įvairių sričių specialistus. Šeimoms, auginančioms neįgalius vaikus arba vaikus iki 2 metų, pagal poreikį

gali būti skiriamas individualios priežiūros darbuotojas. Ši paslauga leidžia tėvams gauti pagalbą namuose, realiose kasdienėse situacijose bei mokytis įgūdžių per praktiką, o ne vien tik teoriškai.

Nuo 2024 m. savivaldybėje, vykdant projektą, savivaldybės administracijoje pradėtos teikti atvejo vadybos paslaugos darbingo amžiaus asmenims su proto ar psichikos negalia, šios paslaugos teikiamos kompleksiskai, įvertinus asmens su negalia poreikius, išskiriant svarbiausias problemas, dėl kurių asmuo patiria socialinę riziką ir padedant specialistui, pasitelkiant įvairius išteklius, specialistus, turimą infrastruktūrą paslaugų, asmenys su negalia įtraukiami į bendruomeninę veiklą, teikiamos asmeninio asistento paslaugos, išsprendžiamos susidariusių skolų problemos, sutvarkomi dokumentai dėl socialinio būsto ar asmuo apgyvendinamas savivaldybės būste, sprendžiamos priklausomybių įveikimo problemos, tarpininkaujama ir skiriama, kai reikalinga finansinė parama. Jau stebimi labai geri paslaugos rezultatai: kompleksiskai organizuojant paslaugas, ženkliai pagerėja asmenų su negalia gyvenimo kokybė ir didėja socialinė įtrauktis.

Socialinį būstą administruoja Tauragės r. savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, būsto fondo nuomos administravimo paslaugas vykdo UAB Tauragės šilumos tinklai. Tauragės r. savivaldybės fonde yra 424 būstai, laukiančiųjų socialinio būsto eilėje šiuo metu (2025 m. gruodžio 5 d. informacija) yra 265 asmenys (šeimos).

Socialinis būstas yra kompleksinė socialinių paslaugų dalis. Kreipiantis dėl socialinio būsto, asmenims teikiama konsultacija ne tik dėl socialinio būsto suteikimo, galimybės pasinaudoti išperkamąja nuoma, būsto nuomos kompensacija, bet ir dėl įvairių socialinių paslaugų ar piniginių paramos gavimo galimybių, atsižvelgiant į individualią situaciją. Tauragės r. savivaldybėje per savivaldybės tarybos patvirtintą Gausių šeimų rėmimo programą (auginančioms 4 ir daugiau vaikų) šeima gali gauti vienkartinę paramą būsto ar žemės sklypo įsigijimui iki 100 BSI dydžio (7 000 Eur). Socialinio būsto poreikis dažniausiai susijęs su kitais socialiniais sunkumais, todėl asmenys konsultuojami ir nukreipiami dėl socialinių paslaugų gavimo, jei reikalinga – finansinės paramos skyrimo. Asmenims suteikiamos šios paslaugos ir parama:

- *būsto nuomos mokesčio dalies kompensacija* (jeigu asmuo nuomojasi būstą rinkoje);
- *laikinas apgyvendinimas savivaldybės bendrąbutyje* (kai asmuo neturi kur gyventi arba netikėtai praranda būstą);
- *socialinė pašalpa ir kitos piniginių socialinės išmokos* (būtinosioms gyvenimo sąlygoms užtikrinti);
- *vienkartinė pašalpa* (skiriama netekus būsto, patyrus nelaimę, ligos atveju ar kitais išskirtiniais atvejais būtinoms išlaidoms padengti);
- *socialinės paslaugos pagal individualius poreikius* (pavyzdžiui, pagalba įsidarbinant, psichologinė pagalba, socialinė priežiūra, pagalba šeimoms su vaikais, kt.).

8 lentelė. Socialinių paslaugų finansavimas Tauragės r. savivaldybėje (2023 – 2025 m.)

Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms, tūkst. Eur	4 187,0	4 858,1	5 529,0
palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.	4,88	4,82	4,85
Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, tūkst. Eur	4 563,05	5 532,48	5 744,13
iš jų:			
socialinę riziką patiriančių šeimų socialinei pagalbai ir priežiūrai organizuoti, tūkst. Eur	506,6	746,0	807,6
asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti, tūkst. Eur	3 569,0	4231,68	4358,63
vaikų globos (rūpybos) išmokoms	235,05	282,90	282,90
akredituotai vaikų dienos socialinei priežiūrai organizuoti, teikti ir administruoti, tūkst. Eur	252,4	271,9	295,0
Iš viso, tūkst. Eur	8 750,05	10 390,58	11 273,13⁷¹

⁷¹ Tauragės r. savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus 2025-12-05 el. laišku pateikta informacija.

Šaltinis: Tauragės r. savivaldybės administracija⁷².

2025 m. skirtas finansavimas socialinių paslaugų srities NVO ir religinių bendruomenių veikloms, teikiant socialines paslaugas ar vykdant projektus, iš viso skirta 1 035 500 Eur (iš jų Vaikų dienos centrai – 502 000 Eur, Asmenų su negalia socialinės integracijos programa – 50 000 Eur, Skurdo ir socialinės atskirties mažinimo programa – 60 000 Eur, Socialinės reabilitacija bendruomenėje – 95 100 Eur, Socialinių dirbtuvių veikla – 52 400 Eur, ilgalaikė socialinė globa socialinės globos namuose „Gramančia“ pagal sudarytas paslaugų teikimo sutartis – 276 000 Eur).

Socialinių darbuotojų ir jų padėjėjų skaičius išlieka stabilus ne tik biudžetinėse įstaigose, bet ir socialines paslaugas teikiančiose NVO, VšĮ. Biudžetinėse įstaigose 2025 m., kaip ir 2024 m., buvo 44 socialiniai darbuotojai ir 81 socialinių darbuotojų padėjėjas (2023 m. – atitinkamai 43 ir 35), VšĮ 2024 m. ir 2025 m. dirbo 6 socialiniai darbuotojai (2023 m. – 1), NVO 2025 m. ir 2024 m. – 17 socialinių darbuotojų ir 20 socialinių darbuotojų padėjėjų (2023 m. atitinkamai 14 ir 10)⁷³.

2.8. Telšių r. savivaldybė

Telšių r. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruota 41 016 gyventojų (2024 m. – 41 618, 2023 m. – 42 194)⁷⁴.

Telšių r. savivaldybėje visos socialinės paslaugos yra organizuojamos ir teikiamos atsižvelgiant į asmeniui (šeimai) nustatytą socialinių paslaugų poreikį. Paslaugų poreikis yra patenkinamas prevencinėmis, bendrosiomis, socialinės priežiūros ir dienos socialinės globos paslaugomis. Nėra laukiančiųjų šių paslaugų. Ilgalaikiai socialinei globai eilė sudaryta tik asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims. Šiuo metu paslaugų eilėje laukia 17 asmenų.

Paslaugos vaikams, likusiems be tėvų globos, yra planuojamos ir organizuojamos taip, kad visi šių paslaugų gavėjai pagal nustatytą socialinių paslaugų poreikį gautų visas reikalingas paslaugas, nurodytas Socialinių paslaugų kataloge ir būtų užtikrinama, jog nė vienas vaikas, likęs be tėvų globos, nepatektų į institucinę globą. Telšių rajone organizuojamos paslaugos Šeimyniuose namuose, šiuo metu juose gyvena 4 tėvų globos netekę vaikai.

Šeimoms, kurios patiria socialinę riziką, yra inicijuojama atvejo vadyba ir paskiriama socialinės priežiūros šeimoms paslauga. Šeimoms paslaugas teikia du paslaugų teikėjai: Telšių paslaugų centras ir Telšių šeimų centras „Akvalina“. Esant poreikiui, šeimoms gali skiriama apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslauga. Socialinę riziką patiriančių šeimų vaikams ar vaikams, likusiems be tėvų globos, organizuojamos palydėjimo paslaugos jaunuoliams.

9 lentelė. Socialinių paslaugų gavėjų skaičius pagal atskiras grupes (2023–2025 m.)

Paslauga	Paslaugų gavėjai 2023 m.	Paslaugų gavėjai 2024 m.	Paslaugų gavėjai 2025 m.
Socialinė priežiūra pagalba į namus	330	348	379
Dienos socialinė globa asmens namuose	96	124	127
Dienos socialinė globa dienos centre	2	8	1
Laikinas atokvėpis	2	2	28
Tėvų globos netekusiems vaikams ilgalaikė socialinė globa	8	7	2
Apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose (Laikini šeimos namai)	13 šeimų	11 šeimų	14 šeimų
Socialinės priežiūros šeimoms paslauga	266	269	280

⁷² Ten pat.

⁷³ Ten pat.

⁷⁴ Gyventojų skaičius pagal savivaldybes. Registrų centras.

Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose (Gedrimai, Savarankiško gyvenimo namai prie Nakvynės namų (rizika, negalia)):	37	32	36
Socialinė rehabilitacija asmenims turintiems negalią bendruomenėje	165	153	137
Socialinių įgūdžių ugdymas ir (ar) palaikymas (asmenims)	21	43	34
Socialinių dirbtuvių paslauga	-	-	25
Apgyvendinimas apsaugotame būste	17	20	19
Apgyvendinimas nakvynės namuose	32	32	33
Laikinas apnakvindinimas	60	57	80

Šaltinis: Telšių r. savivaldybės administracija⁷⁵.

Telšių r. savivaldybėje socialines paslaugas teikia: 34 subjektai, iš jų:

- 4 biudžetinės įstaigos (Telšių socialinių paslaugų centras, Telšių centras „Viltis“, Telšių rajono senelių globos namai, Telšių vaiko ir šeimos gerovės centras);
- 1 VŠĮ (Telšių atviras jaunimo centras, steigėjas – Telšių r. savivaldybė);
- 10 NVO (Telšių sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija; Telšių šeimų centras „Akvalina“; Žemaitijos psichikos negalią turinčių žmonių klubas „Telšių Atjauta“; Telšių vyskupijos Varnių I Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus parapija; Maltos ordino Pagalbos tarnyba; VŠĮ LASS šiaurės rytų centras; Telšių rajono neįgaliųjų draugija; Telšių neįgaliųjų ir neįgaliųjų pensininkų draugija; Lietuvos neįgaliųjų ir pensininkų bendrija);
- 7 kaimo bendruomenės (Buožėnų kaimo bendruomenė, Degaičių kaimo bendruomenė, Luokės bendruomenė, Kaunatavos kaimo bendruomenė, Ryškėnų kaimo bendruomenė, Tryškių miestelio bendruomenė, Viešvėnų kaimo bendruomenė);
- 9 VŠĮ (VŠĮ „Drauge stipriau“, VŠĮ „Roviltė“, VŠĮ „Oriai kartu“, VŠĮ „Nacionalinis socialinės integracijos institutas“, VŠĮ „Telšių krizių centras“, VŠĮ „Via Animus“, VŠĮ „Homega“, VŠĮ „Soneima“, VŠĮ „Maltiečių namai“, VŠĮ „Vaikystės aitvarai“, VŠĮ „Kurkime vaikams rytojų“, VŠĮ „Sunokės laikas“);
- UAB „Agrogilė“.

Iš 34 Socialinių paslaugų kataloge⁷⁶ reglamentuotų paslaugų Telšių r. savivaldybėje organizuojamos ir teikiamos 33 rūšių socialinės paslaugos (naujai reglamentuota psichologinė ir socialinė rehabilitacija vaikams bendruomenėje bus pradėta teikti nuo 2026 m.), iš jų teikia: biudžetinės įstaigos ir VŠĮ, kurios steigėjas Telšių r. savivaldybės taryba, – 24 rūšių; NVO – 25; UAB – 3. Įvertinus tai, jog kai kurias socialines paslaugas teikia ir biudžetinės įstaigos, ir kiti teikėjai, tai, palyginus su Telšių rajone teikiamomis 33 rūšių paslaugomis, biudžetinės įstaigos teikia 72,73 proc. visų Telšių r. teikiamų socialinių paslaugų rūšių; NVO – 75,76 proc.; UAB – 9,1 proc. Telšių r. savivaldybė viešųjų pirkimų būdu perka maitinimo paslaugą, projektinėje veikloje dalyvauja 7–8 NVO.

Telšių r. savivaldybėje sudarytame Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąraše (2025 m. lapkričio 25 dienos informacija) įrašyti 208 asmenys ir šeimos. Prašymų paramai būstui išsinuomoti ne eilės tvarka, 2025 m. lapkričio 25 dienos duomenimis, sąraše įrašyti 7 asmenys ir šeimos. Socialinio būsto klausimas nėra sprendžiamas kaip kompleksinė socialinių paslaugų dalis ir sprendžiama individualiai teisės aktų nustatyta tvarka.

Telšių vaiko ir šeimos gerovės centras teikia socialines paslaugas, orientuotas į vaikų saugumą, šeimų gerovės stiprinimą ir socialinių rizikų mažinimą.

⁷⁵ Telšių r. savivaldybės administracijos 2025-12-10 raštu Nr. R7-2945 pateikta informacija.

⁷⁶ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2024 m. gegužės 30 d. įsakymo Nr. A1-375 redakcija).

- *Socialinių prevencinių paslaugų koordinavimas* (tėvystės įgūdžių stiprinimo veiklos; individualios ir grupinės konsultacijos tėvams ir vaikams; savitarpio pagalbos grupių vedimas; mediacija; šeimos konferencija). Prevencines socialines paslaugas vykdo partneriai: NVO šeimų centras „Akvalina“, Maltos ordino pagalbos tarnyba.
- *Darbas su socialinę riziką patiriančiomis šeimomis ir vaikais* (prevencinės ir socialinės pagalbos koordinavimas; individualus socialinis darbas; tarpinstitucinis bendradarbiavimas; paslaugų šeimai planavimas, įtraukiant švietimo, sveikatos ir kitas įstaigas).
- *Šeimos konferencijų organizavimas* (šeimos ir artimųjų išteklių mobilizavimas; bendrų sprendimų dėl vaiko saugumo ir gerovės ieškojimas; šeimos veiksmų plano sudarymas).
- *Socialinė globa vaikams* (socialinė globa tėvų globos netekusiems vaikams, užtikrinant: kasdienę priežiūrą; ugdymo sąlygų sudarymą; socialinių įgūdžių ugdymą; emocinį palaikymą ir specializuotą pagalbą).
- *Palydėjimo paslauga* (jaunuoliams, kurie: išeina iš globos; pradeda savarankišką gyvenimą; susiduria su praktinių ir socialinių įgūdžių stokos iššūkiais).
- *Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose* (organizuojama ir administruojama savarankiško gyvenimo namų paslauga, skirta: šeimoms, patiriančioms socialinius sunkumus; suaugusiems asmenims, kuriems reikalinga laikina gyvenamoji vieta; Ukrainos piliečiams, atvykusiems dėl karo. Užtikrinamas saugus apgyvendinimas ir suteikiama socialinė pagalba pagal poreikį).

10 lentelė. **Telšių vaiko ir šeimos gerovės centro paslaugų gavėjų skaičius (2023–2025 m.)**

Paslauga	2023 m.	2024 m.	2025 m. (spalio duomenys)
Kompleksinės paslaugos	300	318	187
Šeimos konferencija	1	5	5
Palydėjimo paslauga jaunuoliams	1	1	2
Socialinė globa	7	4	4
Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	-	-	24

Šaltinis: Telšių r. savivaldybės administracija⁷⁷.

Telšių vaiko ir šeimos gerovės centras aktyviai bendradarbiauja su švietimo įstaigomis (mokyklomis, darželiais), sveikatos priežiūros įstaigomis, socialinės pagalbos institucijomis, NVO ir bendruomenėmis. Šis bendradarbiavimas leidžia anksti identifikuoti vaikų ir šeimų problemas, efektyviai planuoti pagalbos procesus ir užtikrinti jų tęstinumą.

Telšių vaiko ir šeimos gerovės centras neadministruoja socialinio būsto fondo, tačiau teikia rekomendacijas savivaldybei dėl šeimos poreikio būstui, konsultuoja šeimas dėl dokumentų; bendradarbiauja su savivaldybės atsakingais skyriais sprendžiant sudėtingas situacijas. Savarankiško gyvenimo namų paslauga kartais naudojama kaip laikinas sprendimas, kol šeima laukia socialinio būsto ar stabilizuoja savo situaciją.

Telšių vaiko ir šeimos gerovės centras užtikrina kompleksinių paslaugų paketą vaikams ir šeimoms, apimančį: prevencinių paslaugų koordinavimą, šeimos konferencijas, psichosocialinę pagalbą, socialinę globą vaikams, palydėjimo paslaugą jaunuoliams, apgyvendinimą savarankiško gyvenimo namuose. Telšių vaiko ir šeimos gerovės centre paslaugas teikia: 2 socialiniai darbuotojai, 3 socialinių darbuotojų padėjėjai, 1 prevencinių paslaugų koordinatorius, 1 socialinės įtraukties koordinatorius, 0,5 etato šeimos konferencijos koordinatorius centre, kiti socialinės pagalbos specialistai. Ateityje planuojamos kompleksinės paslaugos vaikams su negalia ir jų šeimos nariams, socialinės rizikos asmenims ir jų šeimos nariams.

Socialinių paslaugų finansavimas Telšių r. savivaldybėje:

- 2023 metai: 74932,2 tūkst. Eur, iš jų 4758,01 tūkst. Eur SB, 3995,54 tūkst. Eur VB; tūkst. 199,70 tūkst. Eur ES;

⁷⁷ Telšių r. savivaldybės administracijos 2025-12-10 raštu Nr. R7-2945 pateikta informacija.

- 2024 metai: 10090,0 tūkst. Eur, iš jų 5585,54 tūkst. Eur SB, 4336,13 tūkst. Eur VB, 209,45 tūkst. Eur;
- 2025 metai⁷⁸: 11136,0 tūkst. Eur, iš jų 5219,0 tūkst. Eur SB, 49120,10 tūkst. Eur VB, 44,54 tūkst. Eur ES.

2023 m. savivaldybės biudžetinėms įstaigoms tiesioginio finansavimo būdu skirta 2860,1 tūkst. Eur savivaldybės biudžeto lėšų, 61,62 tūkst. Eur socialiniams projektams įgyvendinti, kompensuota už suteiktas paslaugas nebiudžetiniam sektoriui už 1835,57 tūkst. Eur. 2024 m. savivaldybės biudžetinėms įstaigoms tiesioginio finansavimo būdu skirta 2600,0 tūkst. Eur savivaldybės biudžeto lėšų, 57,83 tūkst. Eur socialiniams projektams įgyvendinti, kompensuota už suteiktas paslaugas nebiudžetiniam sektoriui už 212340,0 tūkst. Eur. 2025 m. savivaldybės biudžetinėms įstaigoms tiesioginio finansavimo būdu skirta 2854,0 tūkst. Eur savivaldybės biudžeto lėšų, 60,0 tūkst. Eur socialiniams projektams įgyvendinti, kompensuota už suteiktas paslaugas nebiudžetiniam sektoriui už 2305,56 tūkst. Eur.

Žmogiškieji ištekliai socialinėms paslaugoms teikti: 2023 m. – 97,25 socialinių darbuotojų et., iš jų 54,47 et. – savivaldybės biudžetinėse įstaigose, 2024 m. – atitinkamai 109,27 ir 54,47, 2025 m. – 105,52 ir 55,72⁷⁹.

2.9. Utenos r. savivaldybė

Utenos r. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. buvo registruota 40 128 gyventojai (2024 m. – 42 409, 2023 m. – 40 586)⁸⁰. Stebima tendencija, kad nuo 2023 m. ženkliai išaugo socialinės priežiūros šeimoms paslaugų⁸¹ skaičius: 2023 m. – 149, 2024 m. – 165, 2025 m. – 500.

11 lentelė. Socialinių paslaugų teikimas Utenos rajono savivaldybėje (2023–2025 m.)

Paslaugos pavadinimas	2023 m.	2024 m.	2025 m.
	Asmenų skaičius	Asmenų skaičius	Asmenų skaičius
Maitinimo organizavimas	148	153	155
Transporto organizavimas	181	191	120
Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas	41	55	55
Pagalba į namus	113	178	241
Socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas (<i>įstaigoje</i>)	38	23	18
Socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas (<i>namuose</i>)	118	22	23
Socialinė priežiūra šeimoms	149	165	500
Palydėjimo paslauga jaunuoliams	2	5	7
Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	4	1	3
Laikinas apnakvindinimas	32	43	59
Intensyvi krizių įveikimo pagalba	9	13	45
Psichosocialinė pagalba	6	2	3
Apgyvendinimas nakvynės namuose	61	57	48
Pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams ir šeimynų steigėjams, dalyviams ar besirengiantiems jais tapti	83	68	59
Apgyvendinimas apsaugotame būste	1	4	8
Socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje	214	215	215
Vaikų dienos socialinė priežiūra	219	218	264

⁷⁸ Duomenys iki 2025 m. lapkričio 30 d.

⁷⁹ Telšių r. savivaldybės administracijos 2025-12-10 raštu Nr. R7-2945 pateikta informacija.

⁸⁰ Gyventojų skaičius pagal savivaldybes. Registrų centras.

⁸¹ Socialinė priežiūra šeimoms – tai paslaugos, teikiamos sunkumų patiriančiai šeimai, turinčiai vaikų (krizė, socialinių įgūdžių stoka, priklausomybės, smurtas, vaikų nepriežiūra ir pan.), siekiant ją įgalinti savarankiškai rūpintis savo vaikais ir tinkamai juos prižiūrėti, savarankiškai spręsti problemas, užtikrinti emocinę ir psichologinę gerovę, palaikyti glaudesnę santykį su socialine aplinka, stiprinti šeimos narių gebėjimus prižiūrėti, pozityviai auklėti ir ugdyti vaikus nuo gimimo, padėti šeimai sukurti vaikų raidai palankią aplinką ir išvengti socialinės atskirties.

Dienos socialinė globa (<i>asmens namuose</i>)	117	164	179
Dienos socialinė globa (<i>įstaigoje</i>)	23	22	24
Trumpalaikė socialinė globa	25	44	43
Laikinas atokvėpis (socialinė globa)	12	4	-
Laikinas atokvėpis (įstaigoje)	-	-	2
Laikinas atokvėpis (asmens namuose)	-	-	15
Ilgalaikė socialinė globa	230	236	252
Ilgalaikė socialinė globa be tėvų likusiems vaikams, kuriems nustatyta nuolatinė globa	35	38	32
Asmeninės pagalbos teikimas	79	68	51
IŠ VISO ASMENŲ	1940	1989	2421

Šaltinis: Utenos r. savivaldybės administracija⁸².

12 lentelė. Įstaigos, teikiančios socialines paslaugas Utenos r. savivaldybėje

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Įstaigos pavaldumas	Teikiama paslauga
1.	Utenos rajono socialinių paslaugų centras	Savivaldybės biudžetinė įstaiga	Transporto organizavimo paslauga; Dienos socialinė globa asmens namuose; Dienos socialinė globa įstaigoje; Pagalba į namus; Ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia; Asmeninė pagalba
2.	Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras	Savivaldybės biudžetinė įstaiga	Palydėjimo paslauga jaunuoliams; Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose; Laikinas apnakvindinimas; intensyvi krizių įveikimo pagalba; psichosocialinė pagalba; pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams ir šeimynų steigėjams, dalyviams ar besirengiantiems jais tapti
3.	Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centras	Savivaldybės biudžetinė įstaiga	Socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir (ar) atkūrimas (<i>įstaigoje</i>); Vaikų dienos socialinė priežiūra
4.	VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“	VšĮ	Trumpalaikė, ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su sunkia negalia; Apgyvendinimas nakvynės namuose; laikinas apnakvindinimas; Maitinimo organizavimas; Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas
5.	VšĮ „Gėris rankose“	VšĮ	Dienos socialinė globa asmens namuose; Pagalba į namus; Laikino atokvėpio paslaugas asmens namuose
6.	VšĮ „Jautri širdis“	VšĮ	Dienos socialinė globa asmens namuose; Pagalba į namus; Laikino atokvėpio paslaugas asmens namuose
7.	VšĮ „Nacionalinis socialinės integracijos institutas“	VšĮ	Dienos socialinė globa asmens namuose; Pagalba į namus
8.	VšĮ „Vilties žiedas“	VšĮ	Dienos socialinė globa asmens namuose; Pagalba į namus;
9.	Maltos ordino pagalbos tarnyba	NVO	Dienos socialinė globa asmens namuose; Pagalba į namus; Vaikų dienos socialinė priežiūra
10.	VšĮ Šeimos idėjų centras	VšĮ	Apgyvendinimas apsaugotame būste

⁸² Utenos r. savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus 2025-12-04 el. laišku pateikta informacija.

11.	VšĮ „Aukšiniai metai“	VšĮ	Trumpalaikė, ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims
12.	VšĮ Utenos Kristaus žengimo į dangų parapijos globos namai	VšĮ	Ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims
13.	Utenos socialinės globos namai	Biudžetinė įstaiga	Trumpalaikė, ilgalaikė socialinė globa senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia; laikinas atokvėpis įstaigoje
14.	VšĮ Lass Šiaurės rytų centras	VšĮ	Socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje
15.	Utenos rajono neįgaliųjų draugija	NVO	Socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje
16.	Utenos krašto žmonių su negalia sąjunga	NVO	Socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje
17.	Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Utenos Viltis“	NVO	Socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje; vaikų dienos socialinė priežiūra
18.	Utenos seniūnijos bendruomenė	NVO	Vaikų dienos socialinė priežiūra
19.	Saldutiškio bendruomenė	NVO	Vaikų dienos socialinė priežiūra
20.	Pačkėnų krašto bendruomenė	NVO	Vaikų dienos socialinė priežiūra
21.	Sirutėnų krašto bendruomenė	NVO	Vaikų dienos socialinė priežiūra
22.	Tauragnų krašto bendruomenė	NVO	Vaikų dienos socialinė priežiūra
23.	Užpalių „Lions - Liūtų“ klubo vaikų dienos centras	NVO	Vaikų dienos socialinė priežiūra
24.	Šviesios bendruomenės namai	NVO	Vaikų dienos socialinė priežiūra
25.	VšĮ Skudutiškio akademija	VšĮ	Vaikų dienos socialinė priežiūra
26.	Utenos rajono Daugailių bendruomenė	NVO	Vaikų dienos socialinė priežiūra

Šaltinis: Utenos r. savivaldybės administracija⁸³.

Utenos r. savivaldybė perka maitinimo organizavimo ir asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo paslaugas (VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“). Utenos šeimos ir vaiko gerovės centras nuo 2023 m. birželio prisijungė prie projekto „Kompleksinės paslaugos (KOPA)“, kurio tikslas – užtikrinti kompleksinių paslaugų šeimai teikimą ir plėtrą tikslinės grupės asmenims Lietuvoje. Projekto trukmė: 2023 m. birželis–2029 m. liepa. Planuojama, kad iki 2029 m. kompleksinės paslaugos bus suteiktos 80 126 asmenų, iš jų Utenos šeimos ir vaiko gerovės centre – 1 100 asmenų. Projekto finansavimo suma: 6 0018,00 tūkst. Eur. Utenos šeimos ir vaiko gerovės centrui iš projekto skirta iki 769,2 tūkst. Eur. Paslaugomis gali naudotis Utenos miesto ir rajono gyventojai. 2023 m. birželį–gruodį paslaugomis pasinaudojo 243 asmenys, 2024 m. sausį–gruodį – 387 asmenys, 2025 m. sausį– spalį – 239 asmenys.

Socialinių būstų administruoja savivaldybės administracija. Socialinių būstų skaičius – 124, laukiančiųjų eilė – 114. Socialinio būsto klausimas nėra kompleksinė socialinių paslaugų dalis ir kiekvienu atveju sprendžiamas individualiai⁸⁴.

Socialinių paslaugų finansavimas: 2023 m. valstybės biudžeto lėšų 2 315 131,97 Eur, savivaldybės biudžeto lėšų – 956 335,58 Eur, 2024 m. – atitinkamai 2 395 937,65 Eur ir 1 344 596,34 Eur, 2025 m. – 2 511 326,00 Eur ir 1 834 792,00 Eur.

Socialinių darbuotojų skaičius: 2023 m. – 113, 2024 m. – 158, 2025 m. – 220⁸⁵.

2.10. Vilniaus m. savivaldybė

⁸³ Utenos r. savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus 2025-12-04 el. laišku pateikta informacija.

⁸⁴ Utenos r. savivaldybės administracijos Turto valdymo skyriaus 2025-12-05 el. laišku pateikta informacija.

⁸⁵ Utenos r. savivaldybės administracijos Socialinių reikalų ir sveikatos apsaugos skyriaus 2025-12-04 el. laišku pateikta informacija.

Vilniaus m. savivaldybėje 2025 m. sausio 1 d. registruoti 632 476 gyventojai (2024 m. – 633 917, 2023 m. – 625 349)⁸⁶. Vilniaus m. savivaldybė vertina ir analizuoja gyventojų socialinių paslaugų poreikius, vykdo apklausas dėl paslaugų teikimo užtikrinimo/kokybės, prognozuoja ir nustato socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis, vertina socialinių paslaugų finansavimo poreikį.

Socialinės paslaugos perkamos viešųjų pirkimų būdų arba paslaugų teikėjai atsirenkami NVO projektų atrankos ir finansavimo konkursų būdu. Taip pat socialinės paslaugos finansuojamos pagal sudarytas sutartis su įstaigomis, kurios turi teisę teikti akredituotas (licencijuotas) paslaugas.

Socialinės paslaugos pagal atskiras asmenų grupes:

- *Suaugę socialinę riziką patiriantys asmenys*: bendrosios socialinės paslaugos transporto, maitinimo organizavimas, aprūpinimas drabužiais, avalyne, asmeninės higienos paslaugos, pagalba asmenims, paleidžiamiesiems iš įkalinimo įstaigų, pagalba nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo priklausomiems asmenims ir jų šeimos nariams, laikinas apnakvindinimas, apgyvendinimas nakvynės namuose, intensyvi krizių įveikimo pagalba.
- *Socialinę riziką patiriančios šeimos ir vaikai, likę be tėvų globos, vaikai su negalia*: ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa šeiminiuose namuose, pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems, nuolatiniais globotojams, tėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti, socialinė priežiūra šeimoms (atvejo vadyba), vaikų dienos centruose teikiamos socialinės priežiūros paslaugos, intensyvi krizių įveikimo pagalba, vaikų su negalia dienos socialinė globa institucijoje ir asmens namuose, ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa vaikams su negalia institucijoje, kompleksinių paslaugų šeimoms teikimas, laikino atokvėpio paslauga šeimoms, auginančioms vaikus su negalia, palydėjimo paslauga jaunuoliams.
- *Suaugę asmenys su negalia, senyvo amžiaus asmenys*: pagalba į namus, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, apsaugotame būste, ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa, dienos socialinė globa tiek įstaigoje, tiek asmens namuose, socialinės reabilitacijos paslaugos asmenims su negalia bendruomenėje, socialinės dirbtuvės, laikino atokvėpio paslauga, asmenims prižiūrintiems suaugusius asmenis su negalia, pavėžėjimo paslauga.

13 lentelė. Socialinių paslaugų gavėjų skaičius pagal atskiras grupes (2023–2025 m.)

	Paslaugų gavėjai 2023 m.	Paslaugų gavėjai 2024 m.	Paslaugų gavėjai 2025 m. I– III ket.
Socialinę riziką patiriantys asmenys:			
Apgyvenimas nakvynės namuose	389	408	360
Laikinas apnakvindinimas	411	417	340
Maitinimas	550 kiekvieną darbo dieną + 69 kiekvieną dieną (Suteikta paslaugų 166 050)	550 kiekvieną darbo dieną + 69 kiekvieną dieną (Suteikta paslaugų 166 050)	550 kiekvieną darbo dieną + 70 kiekvieną dieną (Suteikta paslaugų 125 310)
Asmens higienos organizavimas	2429	2328	1727
Apsaugotas būstas	0	7	7
Savarankiško gyvenimo namai	0	1	3
Intensyvi krizių įveikimo pagalba	0	6	9
Senyvo amžiaus asmenys ir asmenys su negalia:			
Transporto organizavimas	555	1035	1324
Socialinės dirbtuvės	0	80	90
Ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa)	2225	1624	1762
Dienos socialinė globa dienos centruose	286	307	304
Dienos socialinė globa asmens namuose	588	773	688
Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	101	127	132

⁸⁶ Gyventojų skaičius pagal savivaldybes. Registrų centras.

Apgyvendinimas apsaugotame būste	16	44	51
Pagalba į namus	1551	1862	1837
Socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje	1335	1343	1330
Laikinas atokvėpis	-	-	15
Asmeninė pagalba	181	207	186
Socialinę riziką patiriančios šeimos ir vaikai, likę be tėvų globos, vaikai su negalia:			
Socialinė priežiūra šeimoms (atvejo vadyba), intensyvi krizių įveikimo pagalba	3761	4282	4771
Vaikų globa šeiminiuose namuose	193	191	219
Kompleksinės paslaugas gavusios šeimos su vaikais	263	5720	6300
Vaikai, globojami globėjų šeimose, globos centre, šeimynose	754	700	670
Palydėjimo paslauga jaunuoliams	23	29	37
Vaikų dienos socialinė priežiūra	972	1114	1117
Laikinas atokvėpis	-	-	14

Šaltinis: Vilniaus m. savivaldybės administracija⁸⁷.

Biudžetinių įstaigų steigėjas prisiima visą atsakomybę už paslaugų teikimo kokybę, kontrolę ir finansavimą. Iš NVO yra perkamos paslaugos pagal pasirašytas paslaugų pirkimo/finansavimo sutartis. Paslaugų teikimas, funkcijų atlikimas yra NVO įstaigų atsakomybė. Atskaitomybė – metinės ataskaitos/pagal poreikį, jeigu kyla įtarimų ar gaunami skundai.

Vilniaus m. savivaldybėje tik 22 proc. paslaugų teikėjų yra savivaldybės (valstybės) pavaldumo įstaigos. 78 proc. paslaugų teikėjų sudaro NVO, VŠĮ, UAB. Savivaldybė sudaro dvišales paslaugų pirkimo / finansavimo sutartis su paslaugų teikėjais, turinčiais teisę teikti konkrečias paslaugas, t. y. turinčiais akreditaciją ar licenciją konkrečiai paslaugai teikti.

14 lentelė. Socialinių paslaugų teikėjų skaičius pagal atskiras grupes / paslaugas

	NVO, UAB ir pan. teikėjų skaičius	Biudžetinių įstaigų skaičius	Iš viso paslaugų teikėjų
Socialinę riziką patiriantys asmenys:			
Apgyvenimas nakvynės namuose	1	1	2
Laikinas apnakvindimas	0	1	1
Maitinimas	3	0	3
Asmens higienos organizavimas	2	0	2
Apsaugotas būstas	1	0	1
Savarankiško gyvenimo namai	1	0	1
Intensyvi krizių įveikimo pagalba	1	0	1
Senyvo amžiaus asmenys ir asmenys su negalia:			
Transporto organizavimas	3	1	4
Socialinės dirbtuvės	4	1	5
Ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa)	39	32	71
Dienos socialinė globa dienos centruose	4	9	13
Dienos socialinė globa asmens namuose	25	1	26
Savarankiško gyvenimo namai	3	3	6
Apsaugotas būstas	6	0	6

⁸⁷ Vilniaus m. savivaldybės administracijos Socialinės gerovės skyriaus 2025-12-04 el. laišku pateikta informacija.

Pagalba į namus	15	1	16
Socialinė rehabilitacija asmenims su negalia bendruomenėje	20	0	20
Laikinas atokvėpis	1	1	2
Asmeninė pagalba	6	0	6
Socialinę riziką patiriančios šeimos ir vaikai, likę be tėvų globos, vaikai su negalia:			
Socialinę priežiūrą šeimoms (atvejo vadyba), intensyvią krizių įveikimo pagalbą teikiančios įstaigos	6	2	8
Šeiminiai namai	11	4	15
Kompleksines paslaugas teikiančios įstaigos	5	0	5
Globos centrai	5	0	5
Palydėjimo paslaugą jaunuoliams teikiančios įstaigos	6	1	7
Vaikų dienos socialinę priežiūrą teikiančios įstaigos	43	2	45
Socialinės globos paslaugas vaikams su negalia teikiančios įstaigos	6	4	10
Iš viso:	227	64	291

Šaltinis: Vilniaus m. savivaldybės administracija⁸⁸.

Socialinio būsto paramą administruoja SI „Vilniaus miesto būstas“. Socialinio būsto eilėje 2025 m. laukia 1617 šeimų, o socialinių būstų fonde yra 1448 būstai (būtina atkreipti dėmesį, kad šie būstai yra nuomojami, ne laisvi). Per metus vidutiniškai tiek eilės, tiek ne eilės tvarka išnuomojama apie 110 socialinių būstų. Socialinio būsto suteikimas nėra kompleksinė socialinių paslaugų dalis.

Socialinio būsto suteikimą reglamentuoja Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas⁸⁹, kuris socialinį būstą apibrėžia kaip paramos formą, o ne kaip paslaugą. Socialinių paslaugų turinys apima socialinį darbą, konsultavimą, socialinę priežiūrą ir kitas žmogaus situaciją lengvinančias intervencijas, kurioms būdingas paslaugos teikėjo dalyvavimas, individualaus pagalbos plano sudarymas ir aktyvus bendradarbiavimas su paslaugų gavėju. Socialiniam būstui tokios savybės nebūdingos: tai ne paslauga, o turtas, kurio suteikimas grindžiamas pajamų ir turto kriterijais, eilės tvarka ir savivaldybės turimais ištekliais. Socialinio būsto administravimas taip pat nesukuria tokio santykio kaip tarp socialinio darbuotojo ir paslaugos gavėjo.

Šiuo metu socialinio būsto poreikis Vilniaus mieste yra itin didelis: patvirtintoje eilėje laukia 1617 šeimų, o laukimo trukmė viršija 10 metų. Savivaldybės turimas būsto fondas nėra pajėgus patenkinti tokio masto poreikio – šiuo metu turimi 1448 socialiniai būstai, kurie yra išnuomoti, o per metus iš viso suteikiama tik apie 110 būstų tiek eilės, tiek ne eilės tvarka. Vien tam, kad būtų patenkintas dabartinis poreikis, reiktų nupirkti visus 1617 papildomų būstų, kurių vieno vidutinė rinkos kaina siekia apie 80 tūkst. eurų, todėl bendras poreikis viršytų 129 mln. eurų. Atsižvelgiant į tai, socialinio būsto priskyrimas kompleksinėms paslaugoms neišvengiamai sudarytų klaidingą lūkestį, kad tokia paslauga turėtų būti prieinama visiems, gaunantiems kompleksinę pagalbą, kas dar labiau padidintų eilę ir sukeltų dar didesnę finansinę bei administracinę naštą savivaldybei.

Atlikta socialinio būsto laukiančiųjų analizė rodo, kad daugėja darbingo amžiaus asmenų, siekiančių gauti socialinį būstą. 2025 m. eilėje 21–50 metų amžiaus asmenų skaičius siekia 964. Svarbu ne socialinį būstą priskirti kompleksinėms paslaugoms, o peržiūrėti pačią socialinio būsto suteikimo politiką – aiškiau apibrėžti, kuriems asmenims būsto reikia labiausiai, atitinkamai siaurinti subjektų ratą ir plėtoti alternatyvias paramos formas tiems, kurie gali nuomotis ar įsigyti būstą savarankiškiau.

⁸⁸ *Ten pat.*

⁸⁹ Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas.

Pastebima, kad socialinis būstas kai kuriais atvejais suvokiamas ne kaip laikina pagalbos priemonė, skirta stabilizuoti gyvenimo situaciją, bet kaip ilgalaikė ir savaime suprantama gyvenamoji vieta, kurią tarsi galima perduoti iš kartos į kartą. Toks suvokimas neskatina finansinio savarankiškumo, didesnių pajamų siekimo ar nuosavo būsto įsigijimo.

Pažymėtina, kad socialinio būsto negalima laikyti kompleksine socialine paslauga. prioritetu turėtų būti ne paslaugų klasifikacijos keitimas, bet socialinio būsto politikos peržiūra, prioritetinių grupių nustatymas, terminuotos nuomos taikymas ir kitų paramos formų plėtra, siekiant skatinti asmenų savarankiškumą ir atsakingą požiūrį į valstybės teikiamą paramą.

Socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms planuojama sukurti 10 būstų, kurie bus „Housing First“ principu (būstas suteikiamas be išankstinių reikalavimų, kuriuos paslaugos gavėjas turi atitikti) suteikiami asmenims, neturintiems pastovios gyvenamosios vietos. Siekiant įvykdyti „Housing First“ programos planus, asmenims bus teikiamos kompleksinės paslaugos, apimančios socialines ir sveikatos paslaugas, siekiant užtikrinti individualių problemų sprendimo galimybių veiksmingumą. „Housing First“ paslaugos tikslinė grupė projekto pradžioje bus pastovios gyvenamosios vietos neturintys vieniši asmenys, tačiau planuojama paslaugos teikimą išplėsti ir kitoms suinteresuotoms grupėms, pavyzdžiui, asmenims, turintiems priklausomybes, paleidžiamiems iš įkalinimo įstaigų, šeimoms, susiduriančioms su socialinėmis problemomis, ir kt. socialiai pažeidžiamiems asmenims.

Socialinės paslaugos finansuojamos iš savivaldybės biudžeto ar savivaldybės biudžetui skiriamų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų socialinėms paslaugoms organizuoti bei ES struktūrinių fondų.

15 lentelė. Socialinių paslaugų finansavimas Vilniaus m. savivaldybėje (2023–2025 m.)

Socialinės gerovės skyriaus biudžetas	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Tik savivaldybės lėšos	53 182 300 Eur	59 109 100 Eur	62 664 600 Eur
Iš viso (savivaldybės, valstybės, ES lėšos)	103 661 68 Eur	101 557 520 Eur	105 360 700 Eur

Šaltinis: Vilniaus m. savivaldybės administracija⁹⁰.

Socialinių paslaugų pirkimui/finansavimui iš savivaldybei nepavaldžių įstaigų (VŠĮ, NVO, UAB ir pan.) yra skiriama 25 proc. savivaldybės biudžeto lėšų (2025 m. Vilniaus m. savivaldybės biudžeto vykdymas be valstybės dotacijų ir ES lėšų).

Socialinių darbuotojų skaičius Vilniaus m. savivaldybėje: 2023 m. – ~1 300, 2024 m. – ~1 500, 2025 m. – ~1 700⁹¹.

⁹⁰ Ten pat.

⁹¹ Ten pat.

3. ES VALSTYBIŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ORGANIZAVIMO MODELIŲ BRUOŽAI

Kompetencijos socialinės paramos ir socialinių paslaugų teikimo srityse pasidalinimas tarp valstybės, regionų ir vietos savivaldos kai kuriose ES šalyse⁹²

Austrijoje socialinių paslaugų ir minimalių pajamų schemų reguliavimo kompetencija priskirta federalinių žemių (vok. *Länder*) kompetencijai, o savivaldybės yra atsakingos už paslaugų administravimą. Federalinė vyriausybė finansuoja vadinamąją slaugos išmoką, o žemės yra atsakingos už ilgalaikės globos įstatymų priėmimą ir jos kokybės užtikrinimą. Bendradarbiaujant žemėms ir federaliniam lygmeniui, buvo sudarytas minimalus socialinių paslaugų katalogas. Kai kurios paramos tėvams programos yra finansuojamos federaliniu lygmeniu per centrinę vyriausybę (pavyzdžiui, šeimos išmokos mokėjimas), o kitas finansuoja ir administruoja žemės. Visos neįgalųjų politikos sritys, kurios nėra aiškiai apibrėžta federalinės vyriausybės atsakomybė, yra žemių atsakomybė. 2010 m. federalinė vyriausybė sudarė susitarimą su žemėmis, kuriuo buvo siekiama didesnio žemių socialinės gerovės sistemų tarpusavio suderinimo. Šiuo susitarimu buvo nustatyti vienodi nacionaliniai standartai svarbiose socialinės paramos srityse, į kuriuos žemės daugiausia atsižvelgė savo teisės aktuose dėl minimalių pajamų užtikrinimo (pavyzdžiui, minimalūs išmokų dydžiai, standartai, susiję su turto realizavimu, regresiniais reikalavimais ir kt.).

Belgijoje daugumos socialinių paslaugų, išskyrus aprūpinimą būstu, politika priskirta trijų kalbinių bendruomenių (flamandų, prancūzų ir vokiečių) kompetencijai. Šios kompetencijos vadinamos „pagalba asmenims“ (pranc. *aide aux personnes*) ir apima šeimos politiką, socialinę paramą, migrantų integraciją, neįgalųjų politiką ir politiką, susijusią su pagyvenusiais žmonėmis, jaunimu ir socialine pagalba kalinių socialinei reintegracijai. Federalinė valstybė išlieka atsakinga už kai kurias išmokas, susijusias su socialinėmis paslaugomis, ir teisės į išmokas vertinimą, taip pat

⁹² OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 276. *Provision of social services in EU countries: Reform of the national framework for the provision of social services in Spain*, 2022: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/09/provision-of-social-services-in-eu-countries_a592f82d/ba4fbaf2-en.pdf

už neįgalių asmenų teisinę apsaugą bei funkcinę rehabilitaciją. Federalinė valstybė nustato minimalius lygius ir tinkamumo kriterijus socialinei paramai. Ji taip pat atsakinga už minimalių pensijų pagyvenusiems žmonėms finansavimą ir už įvairius klausimus, susijusius su jaunimo apsauga. Centrinės valdžios kompetencijai priklausančios išmokos apima išmokas neįgaliesiems darbingo amžiaus asmenims ir minimalių pajamų išmokas (*revenu d'integration*). Šeimos išmokų mokėjimo ir jų valdymo atsakomybė perduota trims kalbinėms bendruomenėms. Didelė dalis pagyvenusių žmonių priežiūros buvo centrinės valdžios žinioje, tačiau nuo 2014 m. pradėtų reformų kontekste atsakomybė už ilgalaikę institucinę globą, dienos globą ir trumpalaikę pagyvenusių žmonių globą, apgyvendinimo bei maitinimo kainų ilgalaikės globos įstaigose nustatymą perduota trims kalbinėms bendruomenėms.

Bendruomenės taip pat yra atsakingos už neįgaliųjų užimtumą, mokymą ir techninių pagalbos priemonių jiems suteikimą. Kompetencijų perdavimas iš federalinės valstybės trims bendruomenėms yra lydimas atitinkamų lėšų iš biudžeto perdavimo.

Prancūzijoje už socialinį solidarumą ir teritorinę sanglaudą, įskaitant socialinę gerovę šeimoms, pagyvenusiems žmonėms ir neįgaliesiems bei socialinę integraciją, atsakingi departamentai (provincijos). Departamentai yra atsakingi už keletą pagrindinių socialinių išmokų ir paslaugų tokiose srityse kaip integracija (mokama minimalių pajamų išmoka (*le revenu de solidarité active – RSA*); pagyvenusių žmonių priežiūra (mokama ilgalaikės priežiūros išmoka (*allocation personnalisée d'autonomie*)), kurią galima naudoti globai namuose ar institucinei globai) ir speciali išmoka, skirta padėti tiems, kurie negali susimokėti už apgyvendinimą ilgalaikės globos įstaigose (*aide sociale à l'hébergement*); parama neįgaliesiems (mokama neįgalumo išmoka (*prestation de compensation du handicap*); parama šeimai (mokamos specialios šeimos išmokos asmenims, gaunantiems mažas pajamas). Departamentai taip pat yra atsakingi už neįgaliųjų globą (įskaitant institucinę), vaikų globą, paramą tėvams ir šeimų švietimą. Jie yra visiškai atsakingi už RSA valdymą ir integracijos paslaugų organizavimą, o centrinė valdžia nustato tik minimalią RSA sumą ir tinkamumo kriterijus. Centrinė Prancūzijos valdžia yra atsakinga už įvairias išmokas, finansuojamas per socialinės apsaugos mechanizmus (pavyzdžiui, subsidijas vaikų priežiūrai iki 6 metų amžiaus, pajamas pakeičiančią išmoką neįgaliesiems suaugusiesiems), skubią pagalbą benamiams, prieglobsčio prašančių asmenų centrus ir migrantų apgyvendinimą, taip pat už didelę dalį institucinės globos. Centrinė vyriausybė yra atsakinga už neįgaliųjų reintegracijos centrus, taip pat už priklausomybių gydymo ir prevencijos centrus. Centrinė vyriausybė taip pat nustato tarifus ir valdo socialines bei medicininės įstaigas, finansuojamas per sveikatos draudimą (pavyzdžiui, specialaus ugdymo ir rehabilitacijos centrai vaikams su negalia ir institucinės globos namai asmenims su sunkia negalia).

Vokietijoje iš esmės laikomasi principo, pagal kurį federaliniai įstatymai nustato tam tikrus minimalius reikalavimus, o toliau reglamentavimas plėtojamas žemių teisės aktuose. Pavyzdžiui, kalbant apie vaikų priežiūrą, federaliniai įstatymai garantuoja prieigą prie vystymosi požiūriu tinkamo ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros, o žemių įstatymai apibrėžia atitinkamų įstaigų darbo valandas ir reikalingą darbuotojų skaičių. Savivaldybės teikia faktines vaikų priežiūros paslaugas. Ilgalaikės globos srityje už teisėkūros procesą yra atsakinga federalinė Sveikatos ministerija. Žemės yra atsakingos už efektyvios ilgalaikės globos paslaugų teikimą ir ilgalaikės globos įstaigų finansavimą, o nuolatines veiklos ir slaugos išlaidas visų pirma turi apmokėti asmenys, kuriems tokia globa reikalinga. Federalinė vyriausybė yra atsakinga už teisės aktų leidimą šeimos politikos ir motinystės/tėvystės atostogų srityse bei už šeimos politikos įgyvendinimą (federalinė vyriausybė siūlo šeimoms platų valstybinių išmokų spektrą), o žemės turi ribotas galimybes formuoti papildomą šeimos politiką. Iš esmės atvirkščias kompetencijų pasiskirstymas yra paramos jaunimui srityje – federalinė valdžia yra priėmusi kai kuriuos teisės aktus, apimančius socialinius ir fiskalinius jaunimo politikos aspektus, o žemės turi kompetenciją formuoti jaunimo politiką ir kurti jaunimo politikos programas. Kiekvienoje žemėje vaikų ir jaunimo gerovės paslaugas organizuoja apskritys (vok. *Kreise*), kurios yra atsakingos už jaunimo politikos įgyvendinimą. Savivaldybės yra

atsakingos už finansinių paslaugų, tokių kaip socialinė parama ir būsto išmokos, administravimą (jas moka vietos valdžios institucijos, bet finansuoja federalinė vyriausybė).

Suomijos socialinių paslaugų teikimo modelis ir jo reforma

Socialinių paslaugų sektorius ir jo pokyčiai nuo 2023 m.

Socialinių reikalų ir sveikatos ministerija (SRSM) yra atsakinga už Suomijos socialinę politiką. SRSM, be kita ko:

- rengia teisės aktų projektus ir vadovauja jų įgyvendinimui;
- vadovauja socialinės apsaugos, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų politikos formavimui;
- nustato šios politikos įgyvendinimo gaires, rengia pagrindines reformas ir vadovauja bei koordinuoja jų įgyvendinimą.

SRSM sistemoje funkcionuoja Nacionalinė gerovės ir sveikatos priežiūros institucija – *Valvira*⁹³, kuri ne tik prižiūri, kaip šalyje teikiamos sveikatos priežiūros ir socialinės paslaugos, bet ir licencijuoja socialinių paslaugų teikėjus. Ji taip pat nustato veiklos gaires Regionų valstybės valdymo agentūroms, kurios vykdo priežiūros funkcijas lokaliai. Nuo 2026 m. Valvira funkcijas ir daugumą Regionų valstybės administravimo agentūrų funkcijų perims nauja Suomijos priežiūros agentūra⁹⁴.

SRSM žinioje veikia tam tikrą tiriamąją veiklą vykdančios agentūros ir kiti viešieji subjektai, tarp jų – Suomijos sveikatos ir gerovės institutas⁹⁵.

Gerovės paslaugų apskritys (GPA) (angl. *wellbeing services counties*, suom. *hyvinvointialueet*) organizuoja sveikatos bei socialines paslaugas ir yra pagrindinės jų teikėjos. GPA šias funkcijas vykdo nuo 2023 m., kai Suomijoje buvo įvykdyta reikšminga administracinė ir sveikatos bei socialinių paslaugų valdymo reforma. Iki tol šios funkcijos buvo priskirtos savivaldybių ir jų jungtinių darinių kompetencijai. Reforma įgyvendinta siekiant užtikrinti vienodas paslaugas, sumažinti nelygybę sveikatos ir gerovės užtikrinimo srityse bei suvaldyti išlaidų augimą.

Suomijos teritorijos suskirstymas į GPA iš esmės atitinka jos suskirstymą į regionus⁹⁶ (tik Uusimaa regiono teritorija yra suskirstyta į 4 GPA). Yra 21 GPA, o Helsinkio miesto savivaldybei palikti įgaliojimai organizuoti sveikatos ir socialines paslaugas. Įdiegiant GPA, Suomijoje faktiškai suformuotas antrasis vietos savivaldos lygmuo – GPA turi vietos gyventojų renkamas tarybas, kurios atsakingos už gerovės paslaugų apskričių funkcionavimą ir finansus. Tačiau pažymėtina, kad GPA veikla remiasi iš nacionalinės valdžios gaunamu finansavimu, kol kas joms nesuteikta teisė rinkti mokesčius. Finansavimas GPA skiriamas atsižvelgiant į paslaugų poreikio skirtumus skirtingose GPA. Socialinių paslaugų srityje GPA funkcijos siejamos su socialinės gerovės užtikrinimu, paslaugų vaikams, jaunimui ir šeimoms, darbingo amžiaus žmonėms teikimu, paslaugų psichinės sveikatos sutrikimų ir priklausomybių turintiems asmenims, neįgaliesiems teikimu ir kt. Savivaldybės (municipalitetai). Po reformos pirmojo lygmens savivaldos vaidmuo, teikiant socialines paslaugas, yra labai sumažėjęs. Jų funkcijos dabar iš esmės yra susijusios su sveikatos ir gerovės skatinimo priemonių planavimu, savivaldybės gyventojų sveikatos ir socialinės būklės stebėseną, veiksmų, kurie daro įtaką gyventojų sveikatai ir gerovei, nustatymu. Savivaldybės šiose srityse bendradarbiauja su GPA. Privatūs sveikatos ir socialinių paslaugų teikėjai (įmonės, organizacijos, fondai) Suomijoje vaidina svarbų vaidmenį (suteikia apie 22 proc. šių paslaugų). Jie

⁹³ Valvira: <https://valvira.fi/en/frontpage>

⁹⁴ Valvira. The new Finnish Supervisory Agency: <https://valvira.fi/en/get-to-know-valvira/finnish-supervisory-agency>

⁹⁵ Finnish Institute for Health and Welfare. About THL: <https://thl.fi/en/about-us/about-thl>

⁹⁶ Suomija turi 18 žemyninės teritorijos regionų (suom. *maakunta*) ir specialia tvarka administruojamą Alandų salų regioną. Regionai turi tarybas, kurios yra atitinkamo regiono savivaldybių jungtiniai organai (savivaldybių tarybos deleguoja atstovus į regionų tarybas). Taigi, regionai nėra tiesiogiai rinkėjų formuojamos savivaldos antrasis lygmuo. Pagrindinės regionų tarybų funkcijos yra susiję su regionų plėtra ir regioniniu žemės naudojimo planavimu. *Kunta liitto. Finnish municipalities and regions*: <https://www.localfinland.fi/regional-councils>

dirba tiek iš viešųjų fondų, tiek privačiai finansuojamose srityse. Iš esmės jie papildo viešai teikiamas paslaugas. Privatūs teikėjai gali parduoti savo paslaugas GPA, municipalitetams ar tiesiogiai klientams. GPA gali įsigyti iš privačių subjektų bet kokiais paslaugas (išskyrus paslaugas, kurių įsigijimas uždraustas įstatymu, pavyzdžiui, vadinamosios 24 valandų socialinės paslaugos⁹⁷), kad įvykdytų savo pareigą tinkamai organizuoti socialinių paslaugų teikimą. GPA gali laikinai „skolintis“ reikalingus darbuotojus iš privačių subjektų. Organizacijų ir asociacijų (Suomijoje yra apie 11 tūkst. sveikatos ir socialinės gerovės organizacijų) veikla papildo viešąjį paslaugų teikimą, jos gali dalyvauti kaip socialinių paslaugų teikimo grandinės elementai. GPA ir savivaldybės bendradarbiauja su asociacijomis, gauna per jas informaciją apie gyventojų nuomonę teikiamų paslaugų klausimais, naudojami asociacijų ekspertizė rengiant sprendimus socialinių paslaugų teikimo srityje ir kt.⁹⁸

Socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas

Socialines paslaugas, kurios turi būti teikiamos Suomijoje, reglamentuoja Socialinės gerovės įstatymas⁹⁹ ir kiti teisės aktai.

GPA, kaip pagrindinis socialinių paslaugų organizavimo subjektas, privalo jas organizuoti taip, kad būtų užtikrinta parama žmonėms tvarkant jų kasdienį gyvenimą, parama apsirūpinant būstu, finansais, būtų užkirstas kelias socialinei atskirčiai ir būtų užtikrinta socialinė įtrauktis, būtų reaguojama į paramos poreikį, atsiradusį dėl smurto artimoje aplinkoje ar kitų formų smurto, paramos poreikį ūmių krizinių situacijų metu, būtų palaikomas subalansuotas vaiko vystymasis ir gerovė, būtų reaguojama į paramos poreikį, kylantį dėl probleminio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, kitokių priklausomybių, psichikos sveikatos problemų ar kitų ligų, negalios ar senėjimo, būtų reaguojama į kitus poreikius, susijusius su fiziniu, psichologiniu, socialiniu ar kognityviniu funkcinio pajėgumu, ir būtų užtikrintas palaikymas asmenų, kuriems reikalinga parama, šeimai ir draugams.

Pagrindinės bendrosios socialinės paslaugos (angl. *general social services*), numatytos Socialinės gerovės įstatyme, yra:

- socialinis darbas ir socialinis konsultavimas;
- socialinė reabilitacija;
- klientų operavimo finansais gebėjimų didinimo paslauga;
- darbas su šeima;
- paslaugos namuose šeimoms su vaikais;
- priežiūra namuose;
- paramos paslaugos;
- būsto paslaugos (laikinas apgyvendinimas, parama būstui, komunalinis būstas ir kt.);
- institucinės paslaugos;
- judumo rėmimo paslaugos;
- piktnaudžiavimo narkotinėmis medžiagomis ir priklausomybių prevencija;
- specialiosios paslaugos asmenims, turintiems piktnaudžiavimo narkotinėmis medžiagomis ir priklausomybių problemų;
- psichikos sveikatos darbas ir psichikos sveikatos paslaugos;
- vaikų auginimo konsultavimas ir šeimos konsultavimas;
- tėvų ir vaikų kontaktinių susitikimų priežiūra;
- laisvo laiko (atokvėpio) suteikimas asmenims, kurie rūpinasi savo giminaičiu ar kitu artimu asmeniu;

⁹⁷ Tai bet kuriuo paros metu neatidėliotinais atvejais GPA teikiamos paslaugos, pavyzdžiui, paslaugos be priežiūros likusiems vaikams, jauniems žmonėms, turintiems problemų, ar vyresnio amžiaus žmonėms, kurių būklė staigiai blogėja. Šių paslaugų kontekste gali būti suteiktas nedelsiamas apgyvendinimas, finansinė parama ir kt.

Ministry of Social Affairs and Health. Social services: <https://stm.fi/en/social-services>

⁹⁸ Ministry of Social Affairs and Health. Healthcare and social welfare system and responsibilities: <https://stm.fi/en/social-and-health-services/responsible-agencies>

⁹⁹ Sosiaalihuoltolaki 1301/2014: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2014/1301>

- mokyklos socialinių darbuotojų paslaugos mokinių gerovės srityje.

Kai kurios GPA teikiamos socialinės paslaugos yra reglamentuojamos specialiais įstatymais – paslaugos neįgalumą turintiems asmenims, speciali priežiūra intelektualinę negalią turintiems asmenims, papildomoji ir prevencinė socialinė pagalba, reabilitacinio darbo veikla, darbas su šeima ir kt.

Socialinės paslaugos gali būti grupuojamos pagal gyvenimo ciklo modelį į paslaugas vaikų turinčioms šeimoms, paslaugas suaugusiems ir paslaugas senyvo amžiaus žmonėms¹⁰⁰. Pavyzdžiui, paslaugos senyvo amžiaus žmonėms, kurių teikimą, individualiai įvertinusios poreikį, organizuoja GPA, apima paslaugas, kuriomis siekiama palaikyti senyvo amžiaus žmonių funkcionavimą ir savarankiškumą, priežiūrą namuose, būsto paslaugas, paramą neformaliai priežiūrai, paslaugas atminties sutrikimų turintiems žmonėms, institucinę globą.

Paslaugos, kuriomis siekiama palaikyti senyvo amžiaus žmonių funkcionavimą, yra konsultavimas, sveikatos patikrinimai, vizitų pas gydytojus ar gydytojų vizitų namuose organizavimas. Visų pirma jos teikiamos senyvo amžiaus asmenims, priskirtiems rizikos grupėms.

Priežiūra namuose nuo 2023 m. apjungia namų paslaugas ir namų slaugą. Priežiūros namuose kontekste ruošiamas maistas, užtikrinamas drabužių plovimas ir priežiūra, namų valymas, atliekamas pavedimų vykdymas, taikomos priemonės, palaikančios įtrauktį ir socialinę sąveiką.

Būsto paslaugos apima finansinę paramą namų renovavimui ir modifikavimui pagal senyvo amžiaus gyventojų poreikius, išsaugant jo savarankišką funkcionavimą (rampų, atramų įrengimas ir kt.), tinkamo būsto ir susijusių paslaugų užtikrinimą¹⁰¹.

Paramą neformaliai priežiūrai gali gauti asmens, kuriam dėl sumažėjusių funkcinių gebėjimų, ligos ar negalios, reikalinga priežiūra namuose, šeimos nariai ar kiti artimi asmenys. Ši parama apima tam tikros išmokos mokėjimą (išmokos dydis priklauso nuo priežiūros pobūdžio ir sudėtingumo), atokvėpio užtikrinimą (bent 2 dienų per mėnesį) ir kai kurių paslaugų priežiūrą atliekantiems asmenims teikimą. Parama neformaliai priežiūrai teikiama pagal GPA ir priežiūros teikėjo sudarytą sutartį¹⁰².

Paslaugas atminties sutrikimų turintiems žmonėms ir jų artimiesiems teikia GPA darbuotojai (atitinkamą specializaciją turintys slaugytojai, konsultantai, koordinatoriai). Jas taip pat gali teikti atminties sutrikimų srityje veikiančios vietos asociacijos ir jų ekspertai¹⁰³.

Kai senyvo amžiaus asmens gyvenimas namuose tampa neįmanomas, gali būti taikoma institucinė globa. Ilgalaikė globa organizuojama institucijoje tik tada, kai tai pagrįsta asmens sveikatos ir saugumo užtikrinimo požiūriu. Numatyta, kad ilgalaikė institucinė globa senyvo amžiaus asmenims Suomijoje nebebus organizuojama nuo 2027 m. pabaigos – bus pereita prie ilgalaikės globos 24 valandas per parą teikiant paslaugas namų ar jai artimoje aplinkoje¹⁰⁴.

¹⁰⁰ Ministry of Social Affairs and Health. Social services: <https://stm.fi/en/social-services>

¹⁰¹ Ministry of Social Affairs and Health. Services and benefits for old people: <https://stm.fi/en/older-people-services/services-and-benefits>

¹⁰² Sosiaali- ja terveysministeriö. Omaishoidon tuki: <https://stm.fi/omaishoitto>

¹⁰³ Ministry of Social Affairs and Health. Services and benefits for old people.

¹⁰⁴ Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaalihuollon laitospalvelut: <https://stm.fi/laitoshoito>

IŠVADOS

1. Nepriklausomybės dešimtmečiais Lietuvos Respublikoje susiformavo išplėtotas ir daugiasluoksnis socialinių paslaugų srities teisinis reglamentavimas. **Centrinis vaidmuo jame tenka Socialinių paslaugų įstatymui**, kuris įtvirtina socialinių paslaugų teikimo tikslus ir principus, išskiria šių paslaugų rūšis, apibrėžia institucinę socialinių paslaugų valdymo sąrangą, nustato valstybės ir vietos savivaldos institucijų kompetenciją socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo srityse, nustato apmokėjimo už socialines paslaugas pagrindus, nurodo socialinių paslaugų finansavimo šaltinius ir kt. **Socialinių paslaugų įstatymo nuostatas detalizuoja visas kompleksas įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų**, daugiausia patvirtintų LR socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymais. Kai kurie socialinių paslaugų teikimo aspektai taip pat **reglamentuojami vietos savivaldos lygmenyje**.

2. LR Tyrimų skyriui 2025 m. lapkritį–gruodį atlikus 10-yje Lietuvos savivaldybių (**Alytaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Marijampolės, Panevėžio m., Šiaulių m., Tauragės r., Telšių r., Utenos r., Vilniaus m.**) taikomos praktikos teikiant kompleksines paslaugas ir socialinio būsto prieinamumo tyrimą, nustatyti šie **pagrindiniai aspektai**:

- Stebima tendencija, kad daugelyje analizuotų savivaldybių (pavyzdžiui, Alytaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Marijampolės, Panevėžio m., Utenos r., Vilniaus m.) **gyventojų skaičius mažėja**, o **socialinių paslaugų gavėjų – daugėja**. **Šiaulių m.** savivaldybėje gyventojų daugėja, tačiau kartu auga ir socialinių paslaugų gavėjų skaičius. Kai kurios savivaldybės socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus augimas stebimas tik atskirose paslaugų grupėse (laikino atokvėpio, pavėžėjimo, paslaugos pagyvenusiems asmenims ir kt.).

- Visose 10-yje savivaldybių siekiama kuo labiau **individualizuoti socialines paslaugas**, kad jos kuo geriau atitiktų asmenų / šeimų poreikius, iš anksto numatyti galimas rizikas. Kaip gerosios praktikos pavyzdys gali būti įvardijama **Klaipėdos m.** savivaldybė, kurioje nuo 2024 m. veikia „**vieno langelio**“ principu pagrįstas priėmimas, užtikrinantis greitesnį ir patogesnį socialinių paslaugų poreikio nustatymą.

- Įstatyminių lygmeniu **kompleksinių paslaugų** sąvoka dažniausiai vartojama šeimos kontekste, tačiau kai kurios savivaldybės, pavyzdžiui, **Tauragės r.**, kompleksiškai socialines paslaugas planuoja ir organizuoja ir kitoms socialinėms grupėms (suaugusiems, socialinę riziką

patiriantiems asmenims, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims, socialinę riziką patiriančioms šeimoms, vaikams, likusiems be tėvų globos).

- **Vis daugiau socialinių paslaugų teikia** savivaldybei nepavaldžios įstaigos, t. y. **NVO, UAB, individualūs asmenys** ir kt. Pavyzdžiui, Alytaus m. savivaldybėje didžiąją dalį socialinių paslaugų teikia NVO, VŠĮ, UAB, kt., Vilniaus m. – 78 proc., Marijampolės – 60 proc., kt. Manytina, kad ateityje ši **tendencija dar labiau stiprės**.

- Visose 10-yje savivaldybių jaučiamas didelis socialinio būsto poreikis. Savivaldybės skirtingai vertina socialinio būsto suteikimą, daugeliu atvejų **socialinis būstas nėra kompleksinė socialinių paslaugų dalis** (išskyrus **Tauragės r.** savivaldybę). Manytina, kad socialinio būsto priskyrimas kompleksinėms paslaugoms neišvengiamai sudarytų klaidingą lūkestį, kad tokia paslauga turėtų būti prieinama visiems, gaunantiems kompleksinę pagalbą, kas dar labiau padidintų eilę ir sukeltų dar didesnę finansinę bei administracinę naštą savivaldybėms.

- **Visose analizuotose savivaldybėse finansavimas socialinėms paslaugoms didėjo** (2023 m., 2024 m., 2025 m.).

- **Socialinių darbuotojų** (savivaldybių biudžetinėse įstaigose) **skaičius didėja** Kauno m., Marijampolės, Šiaulių m., Utenos r., Vilniaus m. savivaldybėse, kitose (Alytaus m., Panevėžio m., Klaipėdos m., Tauragės r., Telšių r.) – **kito nežymiai arba išliko nepakitęs**.

3. Lietuvoje taikomas socialinių paslaugų reglamentavimas akcentuoja savivaldybių vaidmenį teikiant šias paslaugas – pagal Socialinių paslaugų įstatymą būtent savivaldybės institucijos atsako už socialinių paslaugų teikimo savivaldybės gyventojams užtikrinimą. Pastebėtina, kad **ES valstybėse egzistuoja įvairūs kompetencijos** socialinių paslaugų teikimo srityje **pasidalijimo** tarp centrinės valdžios, regionų ir vietos savivaldos modeliai. **Suomijoje neseniai įgyvendinta reforma**, kurios esmė – pagrindinių įgaliojimų socialinių paslaugų teikimo srityje perkėlimas iš municipalinio lygmens į naujai sukurtą antrą savivaldos lygmenį su specialia kompetencija sveikatos ir socialinių paslaugų teikimo srityse, pagrindiniu šių paslaugų finansavimo šaltiniu bent kol kas paliekant valstybės biudžetą. Reforma įgyvendinta siekiant užtikrinti vienodas paslaugas įvairiose šalies vietose, sumažinti nelygybę sveikatos ir gerovės užtikrinimo srityse bei suvaldyti išlaidų augimą.